

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 24 sierpnia 2009 r.

Druk nr 637

**PREZES RADY MINISTRÓW
Donald TUSK**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

Przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

- Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 w roku 2008.

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Rozwoju Regionalnego do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

**Informacja o realizacji
Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015
w roku 2008**

Warszawa, lipiec 2009 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
I. Działania systemowe	5
1. System zarządzania rozwojem	5
2. Instrumenty legislacyjne	5
3. Porządkowanie dokumentów strategicznych	15
4. Dokonywanie oceny zgodności.....	15
II. Działania podejmowane w 2008 r. w celu realizacji Strategii Rozwoju Kraju w ramach głównych dokumentów strategicznych	17
Priorytet 1 SRK: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	19
Priorytet 2 SRK: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	26
Priorytet 3 SRK: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	38
Priorytet 4 SRK: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	44
Priorytet 5 SRK: Rozwój obszarów wiejskich.....	52
Priorytet 6 SRK: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	56
III. Finansowanie SRK 2007-2015.....	59
IV. Podstawowe wskaźniki realizacji SRK.....	63

Wprowadzenie

- § „Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 w roku 2008” stanowi **wykonanie przepisu art. 12a ust. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712), zwana dalej „ustawą o zasadach”**. Nakłada ona na Prezesa Rady Ministrów obowiązek przekazania Sejmowi i Senatowi, do dnia 31 lipca każdego roku, informacji o realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju w roku poprzednim. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, zwana dalej „SRK”, została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Pierwsza informacja o realizacji SRK przekazana została Sejmowi i Senatowi w 2008 roku.
- § Niniejsze sprawozdanie powstało w oparciu o informacje, nadesłane z poszczególnych resortów, prezentujące podejmowane przez nie działania realizujące poszczególne priorytety wskazane w SRK oraz o analizy Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Podstawę dla opracowania części finansowej stanowiła „Informacja z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2008” przygotowana przez Ministerstwo Finansów.
- § Informacja składa się z 4 rozdziałów. Rozdział I przedstawia działania systemowe podejmowane w 2008 r. usprawniające zarządzanie rozwojem kraju. Rozdział II opisuje w sposób syntetyczny najważniejsze działania, jakie zostały podjęte w celu realizacji SRK w 2008 r. na podstawie obowiązujących dokumentów strategicznych. Wykaz środków finansowych wykorzystanych na działania podejmowane w celu realizacji SRK prezentuje rozdział III. W rozdziale IV zestawiono podstawowe wskaźniki obrazujące osiągnięte efekty.
- § W 2008 r. Rada Ministrów podjęła **decyzję o aktualizacji SRK**. Podjęto jednocześnie decyzję o zmianie jej horyzontu czasowego. Zaktualizowany dokument będzie obejmował **lata 2011-2020**. Zmiana horyzontu czasowego wynika z kilku czynników:
- Ü Znaczna część okresu objętego SRK będzie przypadać na lata światowego kryzysu gospodarczego; działania rozwojowe kraju będą zatem realizowane w trudnych warunkach wychodzenia z kryzysu, co w znacznym stopniu będzie warunkowało ich powodzenie. W tym kontekście, krótki horyzont czasowy stwarza znaczne trudności w sprecyzowaniu i wdrażaniu nowoczesnej wizji rozwoju kraju.
 - Ü Średniookresowe cele rozwojowe powinny wynikać z wizji rozwoju kraju w dłuższej perspektywie. Taką perspektywę stanowi Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK), nad którą trwają prace w KPRM. Równoległe w MRR trwają prace nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK), która ma stanowić podstawę dla części długookresowej strategii odnoszącej się do uwarunkowań przestrzennych rozwoju kraju. Prace nad tymi dokumentami powinny być finalizowane pod koniec 2009 roku. Stanowiąc one będą istotną przesłankę dla średniookresowej strategii rozwoju kraju.
 - Ü Przy wydłużonym horyzoncie czasowym SRK możliwe byłoby wykorzystanie wniosków wynikających z Raportu o Potencjale Intelktualnym Polski, a także przedstawionych przez Narodowy Program Foresight POLSKA 2020 scenariuszy rozwoju kraju.
 - Ü Lata 2011-2020 będą charakteryzowały się możliwością wykorzystania znacznych środków ze źródeł zewnętrznych dla finansowania działań

rozwojowych kraju, głównie wynikających z perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013. Wydłużony horyzont SRK będzie obejmował również nową perspektywę finansową UE na lata 2014-2020. Przygotowanie dokumentu określającego priorytety rozwojowe kraju w tym okresie stanowić będzie podstawę dla prezentacji potrzeb rozwojowych Polski w trakcie dyskusji nad budżetem unijnym.

- Ü Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadziła obowiązek okresowej aktualizacji SRK (co najmniej raz na cztery lata). SRK została przyjęta w listopadzie 2006 r., tak więc jej okresowa aktualizacja przypada na rok 2010.

I. Działania systemowe

Rok 2008 stanowił przełomowy okres dla trwających od 2007 r. prac usprawniających zarządzanie polityką rozwoju w kraju. Przeprowadzona w 2007 r. analiza systemu programowania strategicznego w Polsce wskazała wiele mankamentów w znaczącym stopniu ograniczających skuteczne zarządzanie rozwojem kraju. Wśród najistotniejszych wymienić należy przede wszystkim niedostateczne powiązanie poziomu programowania z poziomem operacyjnym, brak silnego ośrodka koordynacji polityki rozwoju, dominację myślenia sektorowego nad podejściem przekrojowym, brak powiązań między planowaniem przestrzennym a społeczno-gospodarczym, niedostatecznie określone relacje pomiędzy polityką rozwoju i polityką regionalną oraz brak przejrzystego systemu finansowania polityki rozwoju.

W związku z powyższym przygotowano szereg propozycji rozwiązań systemowych, kontynuowano prace koordynujące przygotowywanie dokumentów strategicznych realizujących SRK oraz porządkujące te dokumenty.

1. System zarządzania rozwojem

W celu polepszenia funkcjonowania dotychczasowego systemu programowania strategicznego przygotowano dokument pn. „*Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*”. W dokumencie podjęto próbę wypracowania modelu systemu programowania, określając typy podstawowych dokumentów strategicznych i zakres zależności między nimi, główne obszary programowania, odpowiedzialne podmioty, sposób koordynacji prac nad dokumentami oraz podstawowe zasady tworzenia i monitorowania realizacji dokumentów strategicznych. Zaproponowano jednocześnie nowe (wariantowe) zasady dotyczące finansowania polityki rozwoju. Realizacja przewidzianych w dokumencie działań powinna przyczynić się do lepszej koordynacji zarówno programowania działań rozwojowych kraju, jak i ich realizacji oraz monitorowania efektów wprowadzanych interwencji. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 roku.

2. Instrumenty legislacyjne

Jednym z istotnych uwarunkowań zaistnienia efektów rozwojowych są zmiany uregulowań prawnych, tak by realizacja działań przewidzianych w SRK była możliwa. W 2008 roku podjęto prace nad kompleksowymi ustawami tworzącymi ramy prawne dla proponowanych w „*Założeniach systemu zarządzania rozwojem Polski*” rozwiązań systemowych.

Przygotowano *ustawę z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. Nr 216, poz. 1370)*. Istotą określonych w ustawie zmian było zapewnienie sprawności wykorzystania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i efektywności ich wydatkowania. Jednocześnie, uporządkowanie instytucjonalne programowania i wyraźne rozdzielenie programów operacyjnych od programów rozwoju wpłynęło na przejrzystość w hierarchii dokumentów, a tym samym zapewniło większą jasność systemu i spowodowało jego większą efektywność. *Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności* znowelizowała m.in.: ustawę o zasadach, ustawę z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.). Nowe rozwiązania mają zapewnić właściwe przygotowanie krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych. Obowiązek dotyczący oceny zgodności strategii rozwoju ze średniookresową strategią rozwoju kraju został rozszerzony na programy rozwoju. Takie rozwiązanie powinno w większym zakresie zapewnić spójność przygotowywanych dokumentów z celami rozwoju kraju. Wprowadzono również nowy

instrument polityki rozwoju, jakim jest długookresowa strategia rozwoju kraju; obecnie, pod kierownictwem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, trwają prace nad tym dokumentem. W zakresie finansowym, ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności odnosi się do pożądanego systemu wieloletniego finansowania polityki rozwoju, jako niezbędnego elementu skuteczności podejmowanych działań. W celu zapewnienia efektywnej koordynacji programowania i wdrażania polityki rozwoju utworzono Komitet Koordynacyjny do spraw Polityki Rozwoju, jako organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów. Komitet Koordynacyjny został powołany Zarządzeniem Nr 21 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 marca 2009 roku.

Przygotowano projekt nowej ustawy o finansach publicznych, której zasadniczym celem jest wzmocnienie i poprawa przejrzystości finansów publicznych, realizowane w szczególności poprzez reorganizację sektora finansów publicznych, uwzględnienie wieloletniego planowania finansowego w sferze budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, wzmocnienie norm ostrożnościowych w razie wzrostu deficytu, wzmocnienie kontroli wydatków publicznych poprzez wprowadzenie kontroli zarządczej i wzmocnienie efektywności służb audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych, rozszerzenie rozwiązań w zakresie budżetu zadaniowego, w tym 3-letniego planowania zadaniowego. Zaproponowane rozwiązania zapewnić mają spójność między programowaniem działań rozwojowych a planowaniem wydatków budżetowych, a poprzez to zwiększyć efektywność wykorzystania środków publicznych. Projekt nowej ustawy o finansach publicznych został przyjęty przez Radę Ministrów 17 października 2008 roku. Projekt został przyjęty z poprawkami przez Senat RP w dniu 30 lipca 2009 r., jego planowane przyjęcie przez Sejm RP planowane jest na koniec sierpnia 2009 r.

Jednocześnie **prowadzono prace nad następującymi aktami prawnymi** mającymi istotne znaczenie dla realizacji SRK :

a) w zakresie poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw:

Zaplanowano uproszczenie prawa i usunięcie barier administracyjnych, tak aby umożliwić dynamiczny rozwój przedsiębiorczości i ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej. Wprowadzany jest tzw. *Pakiet na rzecz przedsiębiorczości*. Zakłada on między innymi przyspieszenie i zmniejszenie kosztów postępowań sądowych w sprawach gospodarczych, rozwój infrastruktury informacyjnej państwa, usuwanie barier prawno-proceduralnych w e-administracji oraz rozwój e-Gospodarki i rozwój społeczeństwa informacyjnego.

- ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 141, poz. 888) wprowadziła możliwość zawieszenia na okres do 24 miesięcy wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę niezatrudniającego pracowników oraz rozszerzyła możliwość wydawania wiążących interpretacji przez organ administracji publicznej lub państwową jednostkę organizacyjną na wniosek przedsiębiorcy;
- ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97) wprowadziła tzw. „jedno okienko”, funkcjonujące od 31 marca 2009 r., w którym można dokonać wszelkich formalności związanych z rozpoczęciem działalności gospodarczej (również w formie elektronicznej), uporządkowała kwestie wykonywania kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców; wprowadziła radykalną reformę w zakresie ewidencjonowania przedsiębiorców realizując docelową koncepcję tzw. „zero okienka” – nowoczesne ramy udostępniania podstawowych informacji o przedsiębiorcach w ramach Centralnej Ewidencji i Informacji

o Działalności Gospodarczej (ustawa w tym zakresie wejdzie w życie w 2011 r.);

- *ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 118, poz. 746)* podwyższyła dotychczasowy łączny limit obszarów stref do 20 tys. ha.; uściśliła także kryteria włączania do specjalnych stref ekonomicznych gruntów prywatnych, określa również warunki uzyskania zezwolenia na działalność w strefie;
- *ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 144, poz. 900)* podniosła z 800 tys. euro do 1,2 mln euro próg przychodów netto, który małym i średnim przedsiębiorcom pozwoli nadal korzystać z prawa do prowadzenia tzw. uproszczonej rachunkowości, czyli podatkowej księgi przychodów i rozchodów; zwiększenie limitu przychodów uprawniających do korzystania z uproszczonej księgowości zmniejsza niebezpieczeństwo powstawania szarej strefy i obniża koszty prowadzenia działalności gospodarczej;
- *ustawa z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 171, poz. 1058)*; zmiany wprowadzone tą ustawą miały na celu doprowadzenie do usprawnienia prowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia, dokonanie zmian przepisów, które w ocenie zamawiającego lub wykonawców wywoływały wątpliwości interpretacyjne, uwzględnienie zastrzeżeń Komisji Europejskiej dotyczących niezgodności przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską oraz wspólnotowymi dyrektywami 2004/17/WE, 2004/18/WE, 80/665/EWG;
- *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 209, poz. 1318)* zakłada zwiększenie stabilności prawa podatkowego, oraz zakłada m.in. zmianę zasad wykonywania decyzji podatkowych;
- *ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 228, poz. 1506)* wprowadza możliwość dokonywania w walucie obcej rozliczeń zobowiązań pieniężnych na obszarze Polski, bez konieczności uzyskiwania zezwolenia Prezesa NBP;
- *ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 217, poz. 1381)*; jedną z najważniejszych zmian jest obniżenie wysokości minimalnego kapitału zakładowego w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkach akcyjnych, co wpłynie korzystnie na możliwości ich rozwoju oraz ułatwi podejmowanie działalności gospodarczej;
- *ustawa z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 225, poz. 1485)*; przepisy m.in. gwarantują, że o fakcie aresztowania właściciela przedsiębiorstwa będzie zawiadomiona osoba upoważniona i właściwa do podejmowania działań w firmie; pozwoli to uniknąć paraliżu działalności przedsiębiorstwa i zorganizować zarządzanie firmą w nowej sytuacji;
- *ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 234, poz. 1572)*; nowe przepisy wprowadzają nowy typ postępowania oddłużeniowego, określanego jako upadłość konsumencka; dzięki nowym rozwiązaniom wierzyciele odzyskują część należności, a dłużnicy, po uregulowaniu przynajmniej części swoich zobowiązań finansowych, wywiążą się z zobowiązań i ustabilizują sytuację; postępowanie upadłościowe zakłada, że po likwidacji dostępnego majątku

i zaspokojeniu wierzycieli, pozostałe zobowiązania finansowe będą mogły być spłacane w ratach;

- *ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz ustawy o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 69); nowelizacja wprowadza ułatwienia dla akcjonariuszy spółek publicznych w wykonywaniu praw korporacyjnych; nowe prawo zmniejsza ponadto obciążenia administracyjne i finansowe podczas łączenia i podziału spółek kapitałowych oraz wprowadza korzystne dla przedsiębiorców rozwiązania, które powinny doprowadzić do poprawy funkcjonowania spółek;*
- *ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100); ustawa stanowi odpowiedź na potrzebę stworzenia funkcjonalnych rozwiązań prawnych, które mogłyby uwolnić realizację przedsięwzięć z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce; zniósła wiele dotychczasowych obowiązków administracyjnych, które stanowiły przeszkodę w powoływaniu Partnerstwa;*
- *ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571), wprowadziła elektroniczne postępowanie upominawcze jako nowej formy dochodzenia roszczeń pieniężnych;*
- *ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 53, poz. 434) usprawnia przebieg toczących się postępowań upadłościowych i ułatwia prowadzenie działań naprawczych;*
- *ustawa z dnia 5 września 2008 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 180, poz. 1113) umożliwia szersze stosowanie rejestru zastawców oraz wprowadzą jednolity sposób określania wiarytelności zabezpieczonej;*
- *ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy - Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 37, poz. 286) wprowadziła zmiany polegające m.in. na poszerzeniu katalogu osób uprawnionych do wpisu na listę adwokatów, radców prawnych i notariuszy bez obowiązku odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu zawodowego oraz osób, które mogą przystąpić do egzaminu zawodowego bez obowiązku odbycia aplikacji; zmiany wpłyną na zwiększenie dostępności tych zawodów prawniczych;*
- *ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157, z późn. zm.) wprowadza m.in. nowe zasady dostępu do stanowisk sędziowskich oraz inny niż asesura model weryfikacji umiejętności praktycznych i predyspozycji osób kandydujących na stanowiska sędziowskie;*
- *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 195, poz. 1198); wprowadzone rozwiązania umożliwią podmiotom, które realizując swoje zadania gromadzą dane osobowe, bieżącą weryfikację tych danych na podstawie zbioru PESEL i ogólnokrajowej ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych zapewniając w tym obszarze bezpieczeństwo obrotu prawnego;*
- *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 216, poz. 1371) - utworzenie tzw. „punktów kontaktowych” (punkt kontaktowy dla administracji i punkt kontaktowy dla usługodawców*

i usługobiorców); nowe przepisy ujednoczą proces świadczenia usług drogą elektroniczną; umożliwią ponadto przedsiębiorcom nawiązywanie kontaktów z potencjalnymi klientami z państw UE. Zarówno usługodawcy, jak i usługobiorcy będą mogli uzyskiwać informacje z dziedziny prawa obowiązującego w Polsce i UE;

b) w zakresie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej oraz B+R:

Stworzenie odpowiednich ram prawnych dla reorganizacji systemu nauki i szkolnictwa wyższego, rozwoju działalności innowacyjnej i B+R oraz transferu wyników badań do gospodarki. Wymaga to wprowadzenia ustaw, które wpłyną na poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw.

- *ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej* (Dz. U. Nr 116, poz. 730), która dostosowuje przepisy dotyczące udzielania kredytu technologicznego do nowych wspólnotowych zasad odnoszących się do udzielania krajowej pomocy regionalnej oraz wprowadza zmianę systemu udzielania kredytu technologicznego;
- pakiet 5 ustaw reformujących system badań naukowych „*Budujemy na wiedzy- reforma nauki dla rozwoju Polski*”, który obejmuje projekty: ustawy o zasadach finansowania nauki (druk sejmowy 1637), ustawy o Polskiej Akademii Nauk (druk sejmowy 1587), ustawy o instytutach badawczych (druk sejmowy 1629), ustawy o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (druk sejmowy 1636) oraz ustawy o Narodowym Centrum Nauki (druk sejmowy 1588);

c) w zakresie poprawy warunków konkurencji w sektorach sieciowych oraz poprawy poziomu bezpieczeństwa energetycznego:

Nastąpiło wzmocnienie mechanizmów konkurencji w sektorach sieciowych oraz odpowiednie umocowanie regulatorów tych rynków. Demonopolizacja i liberalizacja w takich sektorach gospodarki jak energetyka, telekomunikacja, transport kolejowy i usługi pocztowe przyczyni się do obniżenia cen usług oraz poprawy ich jakości.

- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi* (Dz. U. Nr 28, poz. 165); nowe przepisy zawierają rozwiązania, które chronią odbiorców paliw gazowych przed nieuzasadnionym wzrostem opłat;
- projekt ustawy o zmianie ustawy - *Prawo energetyczne oraz o zmianie innych ustaw, druk sejmowy 2176* i zmiany *rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego* - określenie zasad i obowiązków korzystania z krajowego systemu gazowego oraz uporządkowanie przepisów dotyczących funkcjonowania tego systemu; w projekcie ustawy implementowano m.in. postanowienia *Dyrektywy z dnia 18 stycznia 2006 r. 2005/89/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych*;¹
- projekt *rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy i przebudowy sieci dystrybucyjnej gazowej oraz prawidłowego funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazowego*, notyfikowany Komisji Europejskiej 1 września 2008 r.;

¹ Przywoływana Dyrektywa nie została jeszcze wdrożona. Projekt ustawy nowelizującej znajduje się obecnie w Sejmie. Rozporządzenie MG jest również projektem, a nie obowiązującym aktem prawnym.

- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii (Dz. U. Nr 21, poz. 112); wsparcie udzielane na podstawie ww. aktów prawnych przyczyni się do zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz do poprawy bezpieczeństwa funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego;
- ustawa z dnia 25 kwietnia 2008 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. Nr 97, poz. 624); ustawa określa sposób oddłużenia Polskich Kolei Państwowych, zwanych dalej „PKP”;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 7 października 2008 r. (pierwsza część)²; przygotowywana jest druga część noweli; pełna nowelizacja ww. ustawy stworzy przepisy prorynkowe i prokonsumenckie oraz dostosuje przepisy polskie do prawa UE; efektem powyższego będzie zwiększenie konkurencji, niższe ceny usług telekomunikacyjnych, lepsza realizacja i ochrona praw użytkowników poprzez usprawnienie mechanizmów regulacyjnych oraz przepisów implementujących rozwiązania prokonsumenckie;
- ustawa z dnia 11 kwietnia 2008 r. o zmianie ustawy o państwowym przedsiębiorstwie użyteczności publicznej Poczta Polska oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 96, poz. 606); nowe zasady funkcjonowania Poczty Polskiej zakładają m.in., że możliwe będzie ogłoszenie upadłości tego przedsiębiorstwa, a zatem Poczta Polska nie będzie mogła skorzystać z gwarancji państwa (pomocy finansowej) w przypadku zagrożenia upadłością;
- ustawa z dnia 5 września 2008 r. o komercjalizacji państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Dz. U. Nr 180, poz. 1109); zgodnie z ww. ustawą Poczta Polska zostanie przekształcona w spółkę akcyjną, w której Skarb Państwa będzie wyłącznym akcjonariuszem; dzięki temu firma będzie mogła lepiej funkcjonować na rynku usług i sprostać konkurencji;

d) w zakresie ochrony środowiska, odnawialnych źródeł energii oraz wzrostu efektywności energetycznej:

Sprostanie wyzwaniom ekologicznym związanym z ograniczaniem niekorzystnych zmian środowiska, wprowadzanie zintegrowanych rozwiązań ograniczających zużycie zasobów środowiska oraz emisję zanieczyszczeń. Istotnym elementem, mającym związek ze zmianami klimatycznymi, jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza.

- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) - wprowadziła łatwiejszy dostęp do informacji o planach ochrony środowiska, powołanie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska; przyjęte rozwiązania pozwalają zarządzać zasobami przyrodniczymi w sposób bardziej zharmonizowany i odpowiadający lokalnym uwarunkowaniom i zagrożeniom;
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 201, poz. 1237) dotyczy podporządkowania

² Projekt nowelizacji ustawy – Prawo telekomunikacyjne przyjęty przez RM w dniu 3 lipca 2007 roku został, z uwagi na pilną potrzebę wprowadzenia niektórych przepisów, podzielony na dwie części: część zawierającą propozycje przepisów związanych z dostosowaniem do przepisów unijnych oraz część zawierającą pozostałe propozycje zmian.

rozwoju gospodarczego na obszarach Natura 2000 do wymogów zrównoważonego rozwoju; przewidziane w ustawie ograniczenia użytkowania terenów przeznaczonych pod zabudowę z przypisaną jej infrastrukturą techniczną, komunikacyjną, turystyczną i edukacyjną będą korzystnie wpływać na rozwój regionalny; proponowane w nowelizacji rozwiązania spowodują obniżenie kosztów zarządzania, tak siecią Natura 2000, jak i całą ochroną przyrody w kraju;

- *projekt ustawy o efektywności energetycznej*³ - określenie celów w zakresie oszczędności energii, z uwzględnieniem wiodącej roli sektora publicznego, ustanowienie mechanizmów wspierających oraz systemu monitorowania i gromadzenia niezbędnych danych, co przyczyni się do efektywnego wykorzystania energii. Integralnym elementem ww. ustawy będzie system białych certyfikatów, jako mechanizm rynkowy sprzyjający wzrostowi efektywności energetycznej w łańcuchu wytwarzania, przesyłu i zużycia energii, jak również pobudzający siły rynkowe w kierunku bardziej racjonalnego wykorzystania energii;
- *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 2008 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. Nr 156, poz. 969)*; regulacja przyczyni się do wzrostu liczby wytwórców energii ze źródeł odnawialnych oraz mocy zainstalowanej u podmiotów już istniejących;

e) w zakresie infrastruktury transportowej i rozwoju budownictwa:

Gruntowne prace modernizacyjne i naprawcze sieci transportowej, które pozwolą podwyższyć jakość systemu transportowego oraz zwiększyć dostępność komunikacyjną Polski.

- *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o drogach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 218, poz. 1391)* likwiduje winiety dla pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej poniżej 12 ton; dla pojazdów powyżej 12 ton utrzymany zostanie system winietowy, który obowiązywać będzie do 2011 r.; likwidacja winiet oznacza faktyczne zaprzestanie wypłacania rekompensat autostradowym spółkom koncesyjnym, z którymi zawarta została umowa na budowę lub eksploatację autostrad;
- *ustawa z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 154, poz. 958)* zakłada uproszczenie procedur oraz przyspieszenie prac związanych z przygotowaniem inwestycji drogowych;
- *ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 144, poz. 901)* ma ułatwić przekazanie samorządom terytorialnym, w formie darowizny, lotnisk wojskowych, na których będą mogły powstawać lotniska cywilne; nowe przepisy przyczynią się do szybszego rozwoju regionalnej sieci lotniskowej;
- *projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo lotnicze (druk sejmowy 2113)*, który zapewni m.in. podniesienie poziomu bezpieczeństwa lotniczego oraz rozszerzenie

³ Projekt ustawy przesłany w dniu 16 lipca 2009 r. do ponownych uzgodnień międzyresortowych.

nadzoru i kontroli nad bezpieczeństwem podróży; zaprojektowane przepisy przewidują także usprawnienie procesu zarządzania lotniskami oraz modernizację i rozbudowę infrastruktury lotniczej;

- *ustawa z dnia 26 czerwca 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 145, poz. 914)* wydłuża termin, w którym wygasa decyzja o pozwoleniu na budowę. Jest to korzystne z punktu widzenia procesu budowlanego, ponieważ formalności związane z realizacją inwestycji publicznych powodują, że (zwłaszcza w przypadku dużych inwestycji) wyłonienie wykonawcy robót trwa bardzo długo;
- *ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. Nr 19, poz. 101)* wprowadza przepisy dotyczących koncesji na roboty budowlane i koncesji na usługi rozszerzy prawne możliwości realizacji zadań publicznych;
- *ustawa z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (Dz. U. Nr 42, poz. 340)*, której założeniem jest uproszczenie i przyspieszenie procesu inwestycyjno-budowlanego oraz procedur związanych z nabywaniem nieruchomości pod lotniska użytku publicznego i na potrzeby instytucji zapewniającej służbę ruchu lotniczego.

f) w zakresie polityki rynku pracy i edukacji:

Prowadzono działania zwiększające dostępność do usług rynku pracy oraz wzbogacające oferty i podwyższające jakość usług świadczonych przez instytucje rynku pracy. Celem wprowadzanych zmian było lepsze dostosowanie usług rynku pracy do potrzeb osób bezrobotnych, poszukujących pracy, chcących zmienić wykonywane zajęcie czy utrzymać zatrudnienie.

- *ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33)*; celem proponowanych zmian jest znaczące zwiększenie zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych; nowe przepisy upraszczają proces rejestracji i pozyskiwania informacji o osobach poszukujących pracy, tak by ewentualna rejestracja nie była dla nich uciążliwa i żeby osoby te chętniej niż dotychczas korzystały z pomocy urzędów pracy; zwiększają elastyczność form pomocy oferowanej przez urzędy pracy, ułatwiają działanie agencjom zatrudnienia;
- *projekt ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 1727)*, który ma na celu stworzenie optymalnych warunków efektywnego współdziałania organizacji pozarządowych z organami administracji publicznej poprzez wzmocnienie instytucji, zasad i form dialogu obywatelskiego, zwiększenia racjonalności społecznej i ekonomicznej realizacji zasad publicznych służących rozwojowi, zarówno na poziomie lokalnym jak i makrospołecznym;
- *ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 8, poz. 38)*, która znowelizowała przepisy dotyczące ochrony ubezpieczeniowej osób prowadzących niepubliczne szkoły lub placówki oświatowe oraz osób prowadzących działalność gospodarczą, zawierających umowy o pracę nakładczą, poprzez rozciągnięcie na nich reguł ubezpieczeniowych ustalonych dla takich osób zawierających umowy zlecenia; zmieniła przepisy dotyczące emerytowanych żołnierzy i funkcjonariuszy służb mundurowych, pobierających emeryturę "mundurową"; a także przepisy dotyczące trybu negocjacji wysokości

wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w części uzależnionej od realnego wzrostu płac;

- *ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 223, poz. 1463)*; zaproponowane rozwiązania powinny przyczynić się m.in. do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych poza systemem zatrudniania chronionego;
- *ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 237, poz. 1654)*; wprowadzono możliwość wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na tworzenie przyzakładowych żłobków i przedszkoli oraz finansowanie z tego funduszu opieki nad dziećmi przebywającymi w tych placówkach. Rozwiązanie to umożliwi wielu matkom powrót do pracy i jej kontynuowanie w pełnym wymiarze godzin;
- *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2008 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. Nr 7, poz. 38, z późn. zm.)* ma na celu upowszechnienie wychowania przedszkolnego, poprzez stworzenie możliwości uzupełnienia istniejącej sieci przedszkolnej o nowe placówki: punkty i zespoły wychowania przedszkolnego;

g) w zakresie reformy emerytalno-rentowej oraz systemu ochrony zdrowia:

Przygotowane w 2008 r. rozwiązania zapewnią m.in. odpowiedni poziom opieki ze strony państwa nad osobami starszymi, chorymi i niezdolnymi do pracy, a jednocześnie pozwolą zwiększyć kontrolę nad wydatkami publicznymi. Przyczynią się również do zwiększenia bodźców do podejmowania pracy przez obywateli, co będzie miało pozytywny wpływ również na rynek pracy.

- *ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507)⁴*; ustawa umożliwia wypłatę świadczeń ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych, czyli tzw. emerytur kapitałowych; akt stanowi część pakietu ustaw kończących reformę emerytalną, rozpoczętą w 1999 r.;
- *ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656)* stanowiąca jeden z elementów zapoczątkowanej w 1999 r. reformy polskiego systemu ubezpieczeń społecznych; ustawa dotyczy: zasad nabywania i utraty prawa do emerytur przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zasad działania Funduszu Emerytur Pomostowych, opłacania składek na Fundusz i zasad finansowania emerytur pomostowych oraz obowiązki ZUS i płatników składek w zakresie tworzenia i prowadzenia rejestru i wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach;
- *ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (wobec weta Prezydenta RP nie została ponownie uchwalona w dniu 19 grudnia 2008 r.)* stanowiła uzupełnienie pakietu ustaw dotyczących budowy nowego systemu emerytalno-rentowego;

⁴ Wcześniejszy projekt ustawy o świadczeniach zgromadzonych w OFE oraz o zakładach emerytalnych został poddany dodatkowym analizom oraz uzgodnieniom międzyresortowym i konsultacjom społecznym, w wyniku których powstały dwa projekty ustaw: projekt ustawy o emeryturach kapitałowych uchwalony w dniu 21 listopada 2008 r. (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) oraz projekt ustawy o funduszach dożywczych emerytur kapitałowych uchwalony przez Sejm w dniu 19 grudnia 2008 r. zawetowany przez Prezydenta RP i nieprzyjęty ponownie przez Sejm RP..

- ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1432); ustawa wprowadza rozwiązania pozwalające zwiększyć dotychczasowy roczny limit wpłat na IKE; przewiduje również zwiększenie elastyczności IKE poprzez umożliwienie dokonywania częściowych zwrotów zgromadzonych środków, jak też wypłat ratalnych kapitału;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Nr 79, poz. 667) ma na celu zwiększenie udziału niektórych ubezpieczonych w finansowaniu wydatków na świadczenia emerytalno-rentowe;
- ustawa z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 192, poz. 1181); rozwiązania przewidziane w ustawie pozwolą wzmocnić sytuację finansową zakładów opieki zdrowotnej, ponieważ niektóre placówki zakończą proces restrukturyzacji, inne zaś otrzymają realną możliwość odzyskania wydatków poniesionych na procedury restrukturyzacyjne;
- ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 225, poz. 1486) wprowadza istotne zmiany przyczyniające się do poprawy jakości i efektywności służby zdrowia, w 2008 r. trwały również prace nad projektem ustawy o dodatkowych dobrowolnych ubezpieczeniach zdrowotnych (w 2009 r. kontynuacja prac);

h) w zakresie decentralizacji administracji publicznej:

- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. Nr 92, poz. 753, z późn. zm.) zawiera przepisy, na podstawie których samorząd województwa, zgodnie z zasadą subsydiarności, przejmie część kompetencji i zadań wykonywanych przez wojewodów; niektóre kompetencje Rząd przekaze także do samorządu powiatowego i gminnego; kompetencje reglamentacyjno-porządkowe będzie posiadać samorząd województwa, a w gestii wojewody znajdują się uprawnienia nadzorcze i kontrolne;
- ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206) zawiera przepisy, dzięki którym m.in.: nastąpi wzmocnienie funkcji kontrolnych wojewody w stosunku do administracji zespolonej (służb, inspekcji i straży) i niezespolonej działającej w województwie, a także zwiększenie odpowiedzialności wojewody za zarządzanie kryzysowe oraz bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz skupienie jego funkcji na reprezentowaniu Rady Ministrów;
- ustawa z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. Nr 52, poz. 420) ma na celu zapewnienie ustawowego przyznania określonych środków finansowych z budżetów gmin na zadania sołectw, służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb społeczności wsi i przyczyniających się ich rozwojowi;
- projekt ustawy o polityce miejskiej i współpracy jednostek samorządu terytorialnego w tym zakresie oraz o zmianie innych ustaw (projekt znajduje się na etapie konsultacji społecznych); projektowana regulacja określa cele i sposób prowadzenia polityki miejskiej służącej stwarzaniu korzystnych warunków dla rozwoju miast i ich otoczenia (obszarów metropolitalnych), kształtowaniu centrów rozwoju regionalnego, kontroli procesów urbanizacji, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;

niezwykle istotne jest także usprawnienie procesów zarządzania w miastach i na terenach aglomeracji miejskich, poprzez koordynację i konsolidację zarządzania dużym miastem i terenem stanowiącym jego otoczenie.

3. Porządkowanie dokumentów strategicznych

Prowadzony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wykaz obowiązujących dokumentów strategicznych wskazuje, że na koniec 2008 r. w kraju obowiązywało 210 dokumentów, z czego:

- **40** dokumentów to **strategie rozwoju** (odnoszące się do rozwoju regionów, rozwoju przestrzennego, sektorów lub dziedzin);
- **113** dokumentów to **programy rozwoju**, w tym **programy wieloletnie**;
- **23** dokumenty to **programy operacyjne**;
- **34** dokumenty to **inne dokumenty o charakterze strategicznym** (polityki, plany, założenia, koncepcje itp.) o perspektywie co najmniej dwuletniej.

W 2008 roku zostało przyjętych przez Radę Ministrów 45 dokumentów: 3 strategie rozwoju, 29 programów rozwoju, 3 programy operacyjne oraz 10 innych dokumentów o charakterze strategicznym.

Z przeprowadzonej analizy obowiązujących dokumentów strategicznych wynikają następujące wnioski:

- liczba obowiązujących dokumentów strategicznych, pomimo przeprowadzonego w 2007 r. procesu uznawania części niezrealizowanych dokumentów za nieobowiązujące, jest nadal zbyt duża, co utrudnia koordynację działań w nich zaplanowanych, a tym samym efektywną realizację polityki rozwoju; powoduje również nadmierne rozpraszanie środków;
- największą część dokumentów strategicznych stanowią programy rozwoju (113), w tym programy wieloletnie (78) – częstokroć brak jest bezpośredniej zależności pomiędzy obowiązującymi strategiami rozwoju i programami rozwoju, które powinny wynikać ze strategii i je realizować; w ślad za pracami nad ograniczeniem liczby strategii rozwoju następować będzie przyporządkowywanie im programów rozwoju;
- część dokumentów nie była oceniana pod kątem zgodności z SRK, ponieważ do czasu wejścia w życie nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ocena taka była przeprowadzana wyłącznie dla strategii sektorowych;
- obowiązujące strategie rozwoju powinny zostać zebrane w szersze bloki tematyczne, co w konsekwencji powinno prowadzić do ograniczenia ich liczby, docelowo liczba strategii rozwoju powinna wynikać z priorytetów/działań średniookresowej strategii rozwoju kraju i ją realizować.

Obecnie trwają prace międzyresortowe zmierzające do zoptymalizowania liczby obowiązujących dokumentów strategicznych oraz ich wzajemnego powiązania, tak by koordynacja działań rozwojowych była jak najbardziej skuteczna.

4. Dokonywanie oceny zgodności

W 2008 roku kontynuowano w MRR prace związane z dokonywaniem oceny zgodności przygotowywanych strategii sektorowych z SRK. Ponieważ dokument ten pełni nadrzędną rolę w systemie programowania strategicznego, stanowi bazę odniesienia zarówno dla innych

strategii i programów przygotowywanych przez poszczególnych ministrów, jak i - w pewnym stopniu – dla dokumentów opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W 2008 r. zostały przyjęte przez Radę Ministrów 3 strategie rozwoju, które podlegały ocenie zgodności z SRK, tj.:

1. Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2009-2011;
2. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015;
3. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.

Ponadto MRR opiniowało w trybie uzgodnień międzyresortowych również inne dokumenty o charakterze strategicznym, mając przede wszystkim na uwadze ich zgodność z priorytetami SRK.

II. Działania podejmowane w 2008 r. w celu realizacji Strategii Rozwoju Kraju w ramach głównych dokumentów strategicznych

Zgodnie ze znowelizowaną *ustawą o zasadach*, SRK jest realizowana poprzez strategie rozwoju, programy operacyjne oraz programy rozwoju. Do realizacji założeń SRK przyczyniało się także szereg przyjętych w 2008 r. ustaw i rozporządzeń regulujących kwestie istotne dla priorytetów rozwojowych kraju.

Obecnie realizowanych jest **40 strategii rozwoju** przyjętych w latach 2000-2008. Strategie te, zgodnie z przepisami ww. ustawy, zostały ocenione pod kątem zgodności z SRK. Są one realizowane poprzez programy rozwoju (113) oraz programy operacyjne (23) - krajowe i regionalne – w ramach **Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowej Strategii Spójności) zwanych dalej „NSS”**, która określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013. Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Do realizacji SRK przyczynia się również szereg innych dokumentów strategicznych. Do najważniejszych z nich należy **Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej w Polsce na lata 2005-2008, zwany dalej „KPR 2005-2008”**. Jest to strategiczny, średniookresowy program społeczno-gospodarczy, określający reformy w obszarze polityki makroekonomicznej i budżetowej, polityki mikroekonomicznej i strukturalnej oraz polityki rynku pracy, jakie Rząd Polski podejmuje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w celu realizacji Strategii Lizbońskiej. Dzięki swojej kompleksowości KPR 2005-2008 obejmuje działania i reformy, które sprzyjają realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju. SRK odwołuje się bowiem do Strategii Lizbońskiej i uwzględnia jej cele. Obszary i reformy, na których skupiono się w 2008 r. to:

1. reforma finansów publicznych poprzez przygotowanie nowej ustawy o finansach publicznych wprowadzającej szereg mechanizmów przyczyniających się do konsolidacji budżetowej i zwiększenia kontroli nad wydatkami publicznymi;
2. system świadczeń społecznych w zakresie reformy emerytalno-rentowej oraz zmian w służbie zdrowia, które wprowadzą szereg bodźców do podejmowania pracy, zracjonalizują wydatki publiczne, jednocześnie zapewniając odpowiedni poziom opieki ze strony państwa nad osobami starszymi, chorymi i niezdolnymi do pracy;
3. upraszczanie prawa w celu rozwoju przedsiębiorczości – przyjęto szereg zmian legislacyjnych zmierzających do usunięcia barier w prowadzeniu działalności gospodarczej, planowane są dalsze działania w tym zakresie;
4. system wspierania innowacji – przyjęto nową ustawę wprowadzającą ułatwienia w korzystaniu z zaproponowanych w ramach poprzedniej ustawy ulg dla przedsiębiorców w zakresie m.in. możliwości wspierania wdrożeń nowych technologii, ulgi podatkowej na zakup nowych technologii, uzyskiwania statusu centrum badawczo-rozwojowego;
5. aktywna polityka rynku pracy – działania miały na celu przede wszystkim zwiększenie aktywności zawodowej bezrobotnych oraz osób z grup szczególnego ryzyka,

zwłaszcza osób niepełnosprawnych i starszych; prowadzone były również działania zwiększające dostępność i podwyższające jakość usług rynku pracy.

Przy realizacji KPR 2005-2008 duży nacisk położony został na wykorzystanie na potrzeby realizacji Strategii Lizbońskiej przyznanych Polsce środków w ramach unijnej polityki spójności – zarówno w ramach poprzedniej perspektywy finansowej, odzwierciedlonej w odniesieniu do Polski w Narodowym Planie Rozwoju 2004-2006, zwanego dalej „NPR”, jak i nowej perspektywy finansowej na lata 2007-2013.

Ponadto, w związku z rozpoczęciem ostatniego cyklu wdrażania odnowionej Strategii Lizbońskiej, 18 listopada 2008 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej, zwany dalej „KPR 2008-2011”. Reformy w ramach KPR 2008-2011 przeprowadzone będą w trzech obszarach priorytetowych:

- **Aktywne społeczeństwo** – realizacja działań w tym obszarze przyczyni się do zapewnienia odpowiednich warunków dla rozwoju społeczeństwa i obywateli, m.in. poprzez: rozwój systemu edukacji, aktywne polityki rynku pracy, modernizację systemu zabezpieczenia społecznego, zmiany w systemie ochrony zdrowia, stworzenie warunków dla rozwoju ekonomii społecznej.
- **Innowacyjna gospodarka** – realizacja działań w tym obszarze pozwoli na rozwój sektorów i gałęzi o dużej wartości dodanej oraz wysokiej innowacyjności, co będzie miało istotny wpływ na długofalowy wzrost gospodarczy. Działania w tym obszarze obejmą m.in. zapewnienie przyjaznego otoczenia prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorczości, innowacyjności i inwestycji; poprawę konkurencyjności nauki, zapewnienie konkurencji w sektorach sieciowych, wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska.
- **Sprawne instytucje** – efektywne wykorzystanie środków publicznych (bez dodatkowych obciążeń dla obywateli i przedsiębiorców) umożliwi sprawną realizację polityk prorozwojowych i inwestycji publicznych. Reformy w ramach tego obszaru obejmą przede wszystkim: rozwój nowoczesnej administracji publicznej, zwiększenie efektywności funkcjonowania sektora finansów publicznych, decentralizację, stworzenie systemu promocji Polski.

Priorytet 1 SRK: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki

Zasadniczym celem działań realizowanych w ramach Priorytetu 1. SRK jest rozwój gospodarczy Polski, któremu towarzyszyć powinny wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie zamożności obywateli. Kluczowym wyzwaniem umożliwiającym osiągnięcie sukcesu w tym zakresie jest podwyższenie konkurencyjności przedsiębiorstw oraz regionów kraju. Realizacji tych zadań służą działania obejmujące: tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego, rozwój przedsiębiorczości, zwiększenie dostępu do zewnętrznego finansowania inwestycji, podniesienie poziomu technologicznego gospodarki przez wzrost nakładów na badania i rozwój oraz innowacje, rozwój społeczeństwa informacyjnego, ochronę konkurencji, eksport i współpracę z zagranicą, rozwój sektora usług, restrukturyzację tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzację oraz rybołówstwo.

a) Tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego

Tworzeniu stabilnych podstaw makroekonomicznych rozwoju gospodarczego służyły działania prowadzone na podstawie *Strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2009-2011*. Osiągnięty został wysoki stopień minimalizacji kosztów obsługi długu w długim horyzoncie czasu. Zmniejszone zostało ryzyko refinansowania - średnia zapadalność długu krajowego spadła z 4,33 do 4,23 lat, natomiast średnia zapadalność długu zagranicznego spadła z 8,28 do 8,11 lat. Zredukowane zostało ryzyko kursowe - udział długu zagranicznego w długi Skarbu Państwa wyniósł 26,3%, udział długu w euro w długi zagranicznym wyniósł 71,8%. Ograniczone zostały ryzyka stopy procentowej – *duration* (czas trwania) rynkowego długu krajowego nieznacznie wzrosło z 2,85 do 2,86 lata, natomiast *duration* długu zagranicznego spadło z 5,92 do 5,55 lata. Spadło ryzyko płynności budżetu państwa oraz pozostałych rodzajów ryzyka, w szczególności ryzyka kredytowego i operacyjnego, a także rozkładu kosztów obsługi długu w czasie.

Oczekuje się, że korzystny wpływ na rozwój gospodarczy kraju, zwiększenie przedsiębiorczości oraz wzrost zamożności obywateli będzie miała akcesja do Unii Gospodarczej i Walutowej. W związku z tym, w ramach *Mapy drogowej przyjęcia euro przez Polskę*, prowadzone były w 2008 r. prace legislacyjne związane z wydaniem rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2009 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Wprowadzenia Euro przez Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. Nr 11, poz. 60).

Podjęte zostały działania wpływające pozytywnie na poprawę wydolności fiskalnej państwa. Ich istotnym elementem było zwiększenie efektywności funkcjonowania administracji podatkowej oraz poprawa obsługi podatników. W tym zakresie prowadzono kontrole podatkowe, poddawano czynnościom sprawdzającym deklaracje podatkowe, prowadzono postępowania egzekucyjne. Równocześnie realizowane były działania zmierzające do zapewnienia prawidłowej obsługi podatników. Doskonalono organizacyjnie dostęp do informacji telefonicznej poprzez sieć Biur Krajowej Informacji Podatkowej. Wydawano materiały informacyjno-edukacyjne.

b) Rozwój przedsiębiorczości

Liczne działania realizowane w 2008 r. koncentrowały się na ułatwieniu procesu inicjowania i prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach realizacji tego zadania największej wydatków poniesionych zostało na wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Została przeprowadzona kompleksowa modyfikacja systemu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej. Objęła ona m.in. wprowadzenie szczegółowych kryteriów oceny projektów inwestycyjnych w celu zapewnienia porównywalności wsparcia oferowanego inwestorom, preferencji dla 5 województw wschodniej Polski, minimalnej

liczby nowych miejsc pracy w przypadku udzielania wsparcia z tytułu kwalifikowanych kosztów inwestycji, minimalnej liczby nowych miejsc pracy w sektorze B+R.

W ramach kształtowania warunków pobudzających przedsiębiorczość podjęte zostały prace legislacyjne zmierzające do uproszczenia prawa gospodarczego. W 2008 r. uchwalone zostały ustawy nowelizujące dotychczas obowiązujące przepisy i ułatwiające prowadzenie działalności gospodarczej. Objęły one: *ustawę z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, z późn. zm.), *ustawę z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274, z późn. zm.), *ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.), *ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655, z późn. zm.), *ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa* (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.), *ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny* (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), *ustawę z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych* (Dz. U. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.), *ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), *ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze* (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.). W 2008 r. trwały prace nad *Pakiem na rzecz przedsiębiorczości* mającym objąć wprowadzenie *ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich* (Ustawa została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 29 lipca 2009 r., nie jest jeszcze opublikowana), przyjęcie *projektu ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych* (druk sejmowy 1997) oraz zmiany: w *ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary* (Dz. U. Nr 197, poz. 1661, z późn. zm.), w *ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy* (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.).

Rozwojowi przedsiębiorczości oraz kształtowaniu przyjaznego otoczenia prawnego, finansowego i instytucjonalnego sprzyjało wsparcie udzielane na podstawie NSS oraz w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, zwanego dalej „PO KL” podmiotom realizującym projekty szkoleniowe dla przedsiębiorców oraz instytucji działających na rzecz przedsiębiorczości.

W działania związane z rozwojem przedsiębiorczości oraz tworzeniem przychylnego klimatu dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw wpisuje się opracowany w 2008 r. dokument *Nowe podejście do zamówień publicznych. Zamówienia publiczne a małe i średnie przedsiębiorstwa, innowacje i zrównoważony rozwój* (przyjęty do wiadomości przez Radę Ministrów w dniu 8 kwietnia 2008 r.).

c) Zwiększenie dostępu do zewnętrznego finansowania inwestycji

Z uwagi na fakt, iż dostęp do kapitału stanowi dla polskich przedsiębiorców główną barierę prowadzenia działalności inwestycyjnej, niezwykle istotną kwestią jest zwiększenie możliwości zewnętrznego finansowania przedsięwzięć. Rozwojowi systemu finansowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej służy przyjęcie w 2008 r. ustaw implementujących prawodawstwo UE w tym zakresie i prowadzących do zwiększenia integracji polskiego rynku kapitałowego z pozostałymi rynkami państw Wspólnoty. *Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz o zmianie innych ustaw* (Dz. U. Nr 231, poz. 1547), *ustawa z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych, ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym* (Dz. U. Nr 231, poz. 1546) wpływają na podniesienie standardów obsługi i bezpieczeństwa inwestorów, jak również na zwiększenie konkurencyjności krajowego rynku kapitałowego.

W zakresie działania *Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw* realizowanego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, zwanego dalej „SPO WKP” przekazywane były środki finansowe instytucjom prowadzącym fundusze pożyczkowe ułatwiające dostęp do zewnętrznego finansowania przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą.

W obszarze zwiększania dostępu do zewnętrznego finansowania inwestycji przyjęta została *Aktualizacja do Średniookresowej strategii udzielania gwarancji i poręczeń Skarbu Państwa do 2013 roku*. Jej głównym celem jest określenie wytycznych dla udzielania poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa w warunkach istniejących ograniczeń budżetowych oraz ograniczeń wynikających z dopuszczalnego poziomu długu publicznego (zgodnie z ww. *Strategią* przewiduje się, że poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa będą udzielane w zakresie, który nie spowoduje przekroczenia relacji potencjalnych zobowiązań Skarbu Państwa do PKB w wysokości 4,5%, ponadto przewidywane wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji Skarbu Państwa nie powinny przekroczyć 1,4% PKB).

Zmieniają się kierunki pomocy publicznej kierowanej do przedsiębiorców. Opracowany w 2008 r. dokument *Kierunki udzielania pomocy publicznej w latach 2007-2013* (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 23 maja 2008 r.) pokazuje, że pomoc publiczna w Polsce stopniowo zaczyna nabierać charakteru pomocy stymulującej rozwój społeczno-gospodarczy. Coraz większa część pomocy publicznej przeznaczana jest na cele horyzontalne i regionalne tzn. wspierane są prace badawczo-rozwojowe, ochrona środowiska, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, szkolenia, tworzenie nowych miejsc pracy, ale także nowe inwestycje w regionach, w szczególności inwestycje innowacyjne. Maleje natomiast wielkość pomocy kierowanej do sektorów gospodarki związanej przede wszystkim z ratowaniem i restrukturyzacją poszczególnych branż.

W roku 2008 odbyły się dwa posiedzenia Rady Rozwoju Rynku Finansowego, zwanej dalej „RRRF”, która jest organem opiniodawczym i doradczym ministra właściwego do spraw instytucji finansowych. RRRF została utworzona na mocy zarządzenia Nr 25 Ministra Finansów z dnia 14 września 2006 r. w sprawie utworzenia Rady Rozwoju Rynku Finansowego (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 11, poz. 80, z późn. zm.) i zastąpiła Radę Rynku Kapitałowego, której powołanie zostało przewidziane w *Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego Agenda Warsaw City 2010*. RRRF obejmuje swym działaniem cały rynek finansowy, tj. sektor kapitałowy, ubezpieczeniowy i bankowy.

d) Podniesienie poziomu technologicznego gospodarki przez wzrost nakładów na badania i rozwój oraz innowacje

Szczególną wagę dla rozwoju gospodarki ma jej nasycenie wyrobami wysokiej techniki, opartymi na nowoczesnych technologiach. Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w dokumencie *Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013* uruchomione zostały działania w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, zwanego dalej „PO IG” i PO KL; przeprowadzone zostały pierwsze nabory i podpisane umowy na realizację projektów. Ponadto, przygotowany został projekt *Dokumentu wdrażającego Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013*, który zgodnie z postanowieniami Komitetu Rady Ministrów z lutego 2009 r. został przekształcony w *Informację o stanie wdrażania strategii Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007-2013*.

W ramach *Strategii zmian wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad trwałego, zrównoważonego rozwoju* zrealizowano szereg działań mających na celu wzrost

świadomości przedsiębiorców w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej i efektywnie wykorzystującej zasoby środowiska. Zostały wydane materiały informacyjne, odbyło się szereg spotkań i konferencji dotyczących tematyki związanej z ochroną środowiska i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

W ramach PO IG wspierane były prace badawczo-rozwojowe w kierunkach uznanych za priorytetowe dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, finansowano konsolidację i modernizację infrastruktury naukowo-badawczej oraz informatycznej jednostek naukowych, wspomagano przedsięwzięcia związane z inicjowaniem działalności innowacyjnej, wspierano dyfuzję innowacji.

Podniesieniu poziomu technologicznego polskiej gospodarki sprzyjać powinna współpraca przedsiębiorców i jednostek naukowych. Zgodnie z NSS beneficjentom realizującym programy w ramach PO KL przekazywane były środki na rzecz rozwoju relacji między przedsiębiorcami a sferą nauki.

W 2008 r. kontynuowane były działania wynikające z SPO WKP mające na celu rozwój prac badawczo-rozwojowych oraz wspieranie wdrażania innowacji. Towarzyszyły im działania finansowane ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, zwanego dalej „ZPORR” - „Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy” dotyczące tworzenia Regionalnych Strategii Innowacyjnych, sieci transferu innowacji pomiędzy sektorem B+R a przedsiębiorstwami, organizowania staży absolwentów szkół wyższych i pracowników naukowych oraz fundowania stypendiów naukowych. Ponadto, wzmocnieniu współpracy placówek naukowo-badawczych z przedsiębiorstwami służyły takie programy jak: *Inicjatywa Technologiczna*, *Kreator innowacyjności*. *Wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej*, *Patent Plus*. *Wsparcie patentowania wynalazków* oraz program dotacji dla Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości i program pilotażowy w zakresie wsparcia technostarterów.

Istotne znaczenie w obszarze innowacji ma zaangażowanie krajowych podmiotów w inicjatywy Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Zapewniony został udział Polski w programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacyjności w latach 2008-2013. Podpisane zostały dwie umowy ramowe o dotację celową dla Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości na sfinansowanie działalności Krajowego Punktu Kontaktowego oraz na zapewnienie finansowania wkładu własnego polskich konsorcjów w przedsięwzięciach europejskich.

W ramach wsparcia dziedzin badawczych preferowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego uruchomiony został instrument umożliwiający pokrycie ze środków budżetowych części kosztów ponoszonych przez polskie jednostki naukowe w związku z przygotowaniem wniosków składanych do Komisji Europejskiej.

Przygotowany został program *Wsparcie międzynarodowej mobilności naukowców* mający za zadanie zwiększenie udziału polskich uczonych w badaniach prowadzonych w renomowanych ośrodkach Europy. Efektem realizacji programu powinno być podwyższenie poziomu umiejętności, wiedzy i kompetencji polskich młodych naukowców oraz nawiązanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami badawczymi.

Zaprojektowana została kompleksowa reforma systemu nauki w Polsce. Zakłada ona poprawę wykorzystania potencjału jednostek i zespołów naukowych, zwiększenie efektywności wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych na badania naukowe oraz wzmocnienie współpracy placówek naukowo-badawczych z przedsiębiorcami. Opracowane zostały projekty ustaw o Polskiej Akademii Nauk, o instytutach badawczych, o Narodowym Centrum Nauki, o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, o zasadach finansowania nauki zawarte

w pakiecie *Budujemy na wiedzy. Reforma nauki dla rozwoju Polski*. Projekty ustaw nadal znajdują się w Sejmie RP.

Na podstawie *Krajowego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych* ogłoszony został pierwszy konkurs na realizację programu strategicznego.

W ramach Narodowego Programu *Foresight Polska 2020* przeprowadzone zostało badanie Delphi w trzech polach badawczych: *Zrównoważony rozwój Polski, Technologie informatyczne i telekomunikacyjne, Bezpieczeństwo*. Na ich podstawie przedstawione zostały zintegrowane scenariusze rozwoju kraju w tych obszarach.

Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej dostosowała przepisy dotyczące udzielania kredytu technologicznego do zasad wspólnotowych, zmieniła system udzielania kredytu technologicznego i ułatwiła przedsiębiorcom uzyskanie statusu Centrum Badawczo-Rozwojowego.

e) Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie powszechnego dostępu do usług elektronicznych oraz nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych jest kluczowym czynnikiem dla zapewnienia wzrostu i konkurencyjności gospodarki oraz poprawy standardów życia obywateli. W związku z tym uchwałą Rady Ministrów w dniu 23 grudnia 2008 r. przyjęta została *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*. Równocześnie powołany został Międzyresortowy Zespół ds. realizacji Programu *Polska Cyfrowa*, który służy osiągnięciu celów zawartych w w/w *Strategii*. Program ten ma za zadanie upowszechnienie dostępu do sieci szerokopasmowych oraz rozwój treści i usług w postaci cyfrowej.

W dniu 14 kwietnia 2008 r. została uruchomiona elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej umożliwiająca założenie Elektronicznej Skrzynki Podawczej, na której instytucje publiczne udostępniają usługi oparte na elektronicznych kanałach komunikacji poprzez pojedynczy punkt dostępowy w Internecie. Uruchomiona platforma umożliwia definiowanie kolejnych procesów obsługi obywatela i przedsiębiorstw, tworzenie kanałów dostępu do poszczególnych systemów w administracji publicznej oraz rozszerzenie zestawu usług publicznych świadczonych elektronicznie poprzez stosowanie rozwiązań technologicznych.

Ponadto zakończony został projekt *Obsługa elektronicznych deklaracji podatkowych przedsiębiorców e-Deklaracje*. Jego realizacja przyczyniła się do udostępnienia usług elektronicznych umożliwiających podatnikom składanie deklaracji w formie elektronicznej.

Prowadzone były prace związane z projektem PESEL2 *Przebudowa i integracja systemów rejestrów państwowych*, którego celem strategicznym jest usprawnienie obsługi obywatela i przedsiębiorcy poprzez umożliwienie dostępu do zasobów informacyjnych rejestru PESEL, jako rejestru podstawowego dla ewidencji ludności w ramach budowy nowoczesnej infrastruktury informacyjnej państwa. Celem operacyjnym programu jest umożliwienie korzystania w trybie elektronicznym z usług dostępu do danych zawartych w rejestrach prowadzonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Część zadań rozpoczętych w ramach projektu PESEL2, w tym zbudowanie warstwy lokalnej oraz wdrożenie nowych przebiegów informacyjnych w systemie, kontynuowane jest w ramach projektu pl.ID, przedmiotem którego jest wdrożenie wielofunkcyjnego, elektronicznego dowodu osobistego (dowód biometryczny). Celem projektu jest stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania danymi osobowymi obywateli zapewniającego referencyjność rejestrów państwowych, stworzenie systemu elektronicznego poświadczania tożsamości i zarządzania

statusem dowodu biometrycznego oraz zwiększenie zakresu i podniesienie jakości usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.

f) Ochrona konkurencji

W obszarze obejmującym ochronę konkurencji podejmowane były działania związane z realizacją *Strategii polityki konsumenckiej na lata 2007-2009* oraz *Polityki konkurencji na lata 2008-2010*. Przedsięwzięcia wynikające z pierwszego z tych dokumentów koncentrowały się na rozwoju bezpiecznego i prokonsumenckiego rynku. W tym zakresie przeprowadzona została modyfikacja systemu informatycznego Hermes wspierającego przepływ danych dotyczących kontroli wyrobów niezgodnych z wymaganiami, prowadzone były postępowania i czynności wyjaśniające w celu eliminowania z rynku produktów niebezpiecznych, ponadto przyjęte zostało *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 2008 r. w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do zabawek magnetycznych (Dz. U. Nr 105, poz. 668)*. W ramach *Polityki konkurencji* dostosowane zostały metody działania organu antymonopolowego do zmian w gospodarce. Prowadzone było monitorowanie rynków zliberalizowanych i podlegających regulacji oraz na jego podstawie eliminowane naruszenia konkurencji.

g) Eksport i współpraca z zagranicą

Działania związane z rozwojem eksportu, jako istotnego czynnika stymulującego wzrost gospodarczy, polegały w głównej mierze na udzielaniu wsparcia przedsiębiorcom. Pomoc taka dotyczyła certyfikatów wymaganych na rynkach zagranicznych oraz przedsięwzięć promocyjnych.

Zgodnie z postanowieniami *Strategii rozwoju gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeń eksportowych w latach 2006-2009* Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. prowadziła gwarantowane przez Skarb Państwa ubezpieczenia eksportowe, ubezpieczenia należności przysługujących od kontrahentów zagranicznych i krajowych oraz udzielała gwarancji ubezpieczeniowych.

h) Rozwój sektora usług

Szeroka gama działań promocyjnych prowadzonych w kraju i za granicą służyła stwarzaniu dogodnych warunków do rozwoju usług turystycznych. Koncentrowały się one na turystyce miejskiej i kulturowej (krótkie podróże do miast, obiekty UNESCO), turystyce aktywnej i wypoczynkowej, turystyce biznesowej (małe i średnie kongresy i konferencje) oraz turystyce uzdrowiskowej. Inicjatywy dotyczące innych rodzajów usług wymienione są w kolejnych częściach przedmiotowej „Informacji...”.

i) Restrukturyzacja tradycyjnych sektorów przemysłowych i prywatyzacja

W celu poprawienia efektywności funkcjonowania tradycyjnych sektorów przemysłowych prowadzona była ich restrukturyzacja. W 2008 r. przygotowywano założenia likwidacji górnictwa siarki oraz sfinansowania z budżetu państwa i innych źródeł kosztów likwidacji zakładów górniczych.

W ramach *Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007-2015* kontynuowano prace związane z utworzeniem Grupy Węglowo-Koksowej. Przygotowano plan połączenia Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. oraz Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. Poddjęwane były działania związane z dokapitalizowaniem Kompanii Węglowej S.A. Przygotowane zostało studium wykonalności projektu dotyczącego czystych technologii węglowych.

Kształtowana była koncepcja horyzontalnej polityki przemysłowej w Polsce. Komitet Rady Ministrów zaakceptował *Harmonogram działań na rzecz sektorów przemysłu lekkiego 2008-2013*.

Na podstawie *Strategii konsolidacji i rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007-2012* prowadzone były działania w ramach konsolidacji kapitałowej i prywatyzacji.

Przyjęty został *Plan prywatyzacji na lata 2008-2011* zakładający prywatyzację 740 spółek z udziałem Skarbu Państwa. W 2008 r. 117 projektów prywatyzacyjnych zakończono poprzez zawarcie stosownych umów z inwestorami, w 59 przypadkach przeprowadzono procedurę prywatyzacyjną, lecz nie wyłoniono inwestora, 13 spółek zostało postawionych w stan upadłości lub likwidacji, a 78 przedsiębiorstw państwowych oraz 10 jednostek badawczo-rozwojowych zostało skomercjalizowanych.

j) Rybołówstwo

Z uwagi na istotne znaczenie rybołówstwa dla rozwoju północnych regionów kraju, podejmowane były działania dotyczące dostosowania tego sektora gospodarki do aktualnych uwarunkowań ekonomicznych. W 2008 r. nadal realizowane były przedsięwzięcia w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006”. W ramach przekształceń strukturalnych podejmowane były działania mające na celu dostosowanie nakładu połowowego do zasobów, udzielane było wsparcie gospodarstwom rybackim prowadzącym chów i hodowlę ryb oraz przedsiębiorstwom zajmującym się przetwórstwem i działającym na rynku rybnym, prowadzone były szkolenia z zakresu organizacji rynku rybnego oraz kampanie promocyjne produktów rybnych.

W ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” udzielana była pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zaprzestania działalności połowowej.

Priorytet 2 SRK: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej

Głównym celem działań realizowanych w ramach Priorytetu 2. SRK jest przyspieszenie wzrostu gospodarczego i podniesienie poziomu życia mieszkańców. Realizowane zadania muszą się koncentrować wokół tworzenia i modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej, niezbędnej do prowadzenia konkurencyjnej działalności i wpływającej na poprawę poziomu życia i dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Podjęte inwestycje w infrastrukturę w ramach poszczególnych działań (infrastruktura transportowa, infrastruktura mieszkaniowa, infrastruktura teleinformatyczna, infrastruktura energetyki, infrastruktura ochrony środowiska) służą przyspieszeniu rozwoju, podnoszeniu konkurencyjności i atrakcyjności gospodarki oraz stopniowemu redukowaniu regionalnych dysproporcji.

a) Infrastruktura transportowa

Działanie ma wspierać inwestycje w infrastrukturę transportową celem optymalizacji i podniesienia jakości systemu transportowego kraju, uwzględniając ponoszone przez społeczeństwo i gospodarkę koszty związane z zewnętrzną działalnością transportową.

Wzmocnienie infrastruktury transportowej służyć będzie: zintegrowaniu systemu transportowego w układzie gałęziowym i terytorialnym, przede wszystkim poprzez rozbudowę i modernizację sieci dróg i autostrad oraz skomunikowanie ich z europejską siecią transportową. Tworzona sieć transportowa posiadać będzie wyższe parametry eksploatacyjne, co z kolei sprzyja szybszym i bezpieczniejszym przewozom.

W roku 2008 m.in. oddano do ruchu 1,7 km wybudowanej autostrady A2 węzeł „Stryków II” - węzeł „Stryków I” wraz z łącznikiem do drogi Nr 14 - 2,9 km, jak również oddano do ruchu 16,1 km wzmocnionej autostrady A4 Balice – Opatkowice

Ukończona została budowa łącznie 130,8 km odcinków dróg ekspresowych (m.in. drogi S1, S5/S10, S69, S3, S7, S8, S11, S22). Dokonano wzmocnień i przebudowy odcinków dróg krajowych oddając do ruchu w sumie 243,4 km dróg. Po uwzględnieniu również oddanych do ruchu w 2008 r. odcinków autostrad (w tym koncesyjnych 65 km), dróg ekspresowych, obwodnic i wzmocnień, w sumie do nośności 115 KN/oś dostosowano 833 km dróg krajowych.

Wybudowano łącznie 84,7 km obwodnic miejskich (w tym: Nowej Soli, Puław, Hrebenego wraz z remontem drogi, Międzyrzecza Podlaskiego, Chojnic, Konina, Biecha). Dokonana została poprawa stanu odcinków dróg w Starogardzie Gdańskim i Czersku - łącznie oddano do ruchu 5,9 km przejść przez te miasta. Przebudowano i wzmocniono obiekty mostowe w miejscowościach na drodze nr 9 oraz w ciągu drogi nr 61.

W celu podniesienia bezpieczeństwa ruchu drogowego w ramach *Programu Likwidacji Miejsc Niebezpiecznych na Drogach*, skierowanego do samorządów, dokonano przebudowy 151 miejsc niebezpiecznych. Zrealizowano również szereg działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego: prowadzono kampanie społeczne, udzielono wsparcia finansowego dla organizacji społecznych prowadzących działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, zakupiono elementy odblaskowe, prowadzono badania i przygotowano opracowania naukowe.

W sumie na realizację zadania związanego z rozwojem infrastruktury dróg i bezpieczeństwa transportu drogowego wykorzystano 13,6 mld zł. Największe wydatki poniesiono na rozwój

i modernizację sieci dróg krajowych, zwiększenie nośności i poprawę jakości dróg krajowych. Poniesione wydatki przyczyniły się do zmniejszenia uciążliwości transportu dla środowiska, wyprowadzenia ruchu pojazdów poza tereny gęsto zamieszkałe, wspierania alternatywnych form transportu wobec transportu drogowego i lotniczego, zapewnienia dostępności komunikacyjnej Polski i jej regionów, powiązania głównych ośrodków gospodarczych w Polsce siecią nowoczesnych korytarzy transportowych, zapewnienia im połączeń z międzynarodową siecią transportową oraz do zapewnienia dostępności komunikacyjnej dla terenów je otaczających.

Równie istotny element rozwoju i konkurencyjności kraju stanowi transport kolejowy. W związku z celem podniesienia efektywności przewozów kolejowych, wspierano inwestycje umożliwiające podniesienie parametrów eksploatacyjnych głównych tras przewozowych, poprawę standardu taboru oraz jakości świadczonych usług. Przeprowadzono proces restrukturyzacji kolei, dokonując oddłużenia spółki PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. oraz przekazując przewozy regionalne samorządom województw. Przygotowano następujące projekty dokumentów wraz z prognozami ich oddziaływania na środowisko: *Master Plan dla transportu kolejowego w Polsce do 2030 roku* oraz *Program budowy i uruchomienia przewozów Kolejami Dużych Prędkości w Polsce*.

Modernizacji poddawana jest m.in. linia kolejowa E30 Węglińiec/Zgorzelec-Medyka, będąca częścią III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego z Drezna do Lwowa. Przystąpiono do prac pilotażowych nad wdrożeniem Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym na odcinku Legnica - Węglińiec - Bielawa Dolna. Łącznie, na realizację działań z zakresu rozwoju transportu kolejowego, w tym intermodalnego, wykorzystano ponad 2,5 mld zł, wliczając alokację ze środków pomocowych pochodzących z Unii Europejskiej.

W ramach zadań z zakresu rozwoju transportu lotniczego realizowanych zgodnie z *Programem rozwoju sieci lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych* stworzono ramy prawne rozwoju transportu lotniczego, jak również przeprowadzono modernizację i rozbudowę infrastruktury portów lotniczych.

b) Infrastruktura mieszkaniowa

W ramach działania podejmowane są zadania związane z rozwojem infrastruktury mieszkaniowej oraz stwarzaniem bodźców instytucjonalnych i finansowych do inwestowania w mieszkalnictwo.

Celem zabezpieczenia podstawowych potrzeb ludności, kontynuowano realizację programu budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej. Zgodnie z przepisami wykonawczymi do *ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. Nr 251, poz. 1844, z późn. zm.)*, w 2008 r. odbyły się dwie edycje składania wniosków o finansowe wsparcie. W sumie zakwalifikowano 95 wniosków.

Ze środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego udzielono towarzystwom budownictwa społecznego oraz spółdzielniom mieszkaniowym preferencyjnych kredytów na przedsięwzięcia inwestycyjno-budowlane związane z budową lokali mieszkalnych na wynajem. W ramach instrumentu wsparcia polegającego na udzielaniu preferencyjnych kredytów mieszkaniowych dla rodzin oraz tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych dofinansowano utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego Fundusz Dopłat. Inwestorom realizującym przedsięwzięcia umożliwiające oszczędność zużycia energii przeznaczonej na potrzeby komunalno-bytowe udzielono wsparcia finansowego z Funduszu Termomodernizacji (w formie tzw. „premił termomodernizacyjnej”).

c) Infrastruktura teleinformatyczna

Jednym z celów SRK w ramach działania: infrastruktura teleinformatyczna jest rozwijanie technik informacyjnych i komunikacyjnych oraz szybkiego i bezpiecznego dostępu do Internetu (zwłaszcza szerokopasmowego), jak również wspieranie przedsięwzięć rozwijających nowoczesne modele komunikacji

Podjęto szereg działań związanych z rozwojem szerokopasmowej infrastruktury dostępowej do usług społeczeństwa informacyjnego. Rozpoczęto prace nad *Strategią Cyfryzacji Nadawania Sygnału Telewizyjnego*, mającą zastąpić dotychczasowy dokument *Strategia przejścia z techniki analogowej na cyfrową w zakresie telewizji naziemnej*. Natomiast podjęte przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta działania umożliwiły rozwój konkurencji, a działania regulacyjne Urzędu Komunikacji Elektronicznej zapewniły dostęp do sieci telekomunikacyjnej operatorom alternatywnym.

d) Infrastruktura energetyki

Podejmowane w ramach działania przedsięwzięcia mają na celu poprawę sprawności i jakości wykorzystania głównych krajowych nośników energii, rozwijania innowacyjnych technologii produkcji energii z tych paliw oraz dywersyfikacji źródeł energii, w szczególności dostaw surowców energetycznych, zwłaszcza gazu i ropy naftowej.

Do zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacją źródeł dostaw energii należy zaliczyć prace przygotowawcze (przeгляд rozwiązań organizacyjno-prawnych) dotyczące: programu energetyki jądrowej NEPIO, kampanii informacyjnej na temat energetyki jądrowej, propozycji systemowego mechanizmu wsparcia dla działań służących zwiększeniu efektywności energetycznej, projektów CCS (wychwytywania i składowania CO₂) do zgłoszenia w ramach *European Economic Recovery Plan*. Opracowano mechanizmy wsparcia dla programów badawczych dotyczących synergii energetyki jądrowej z węglem. W celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie zapewnienia ciągłości dostaw paliw ciekłych oraz rozwoju rynku paliw w kraju podjęto prace przygotowawcze w zakresie infrastruktury umożliwiającej transport do polskich odbiorców ropy naftowej oraz prace inwestycyjne polegające m.in. na rozbudowie systemu logistyki ropy naftowej i paliw płynnych. Budowa i rozbudowa infrastruktury umożliwiającej dywersyfikację źródeł i dróg dostaw gazu ziemnego do Polski z zapewnieniem niezakłóconych dostaw (m.in. przygotowano projekt budowy gazociągu Baltic Pipe).

Podjęto również szereg działań na rzecz promocji biopaliw i innych paliw odnawialnych oraz wspierania inicjatyw związanych z rozwojem nowych technologii produkcji biopaliw. Promowano i wspierano działania zapobiegające zmianom klimatu i promujące rozwój sektora odnawialnych źródeł energii poprzez m.in. udział w targach (np. Poleko 2008 „Technika dla klimatu”), wystawach i konferencjach związanych z odnawialnymi źródłami energii.

e) Infrastruktura ochrony środowiska

W zakresie ochrony środowiska podejmowane przedsięwzięcia wiążą się ściśle z oczyszczaniem ścieków, zapewnieniem wody pitnej wysokiej jakości, zagospodarowaniem odpadów i rekultywacją terenów zdegradowanych, ochroną powietrza oraz ochroną przed hałasem, drganiami i wibracjami.

W ramach *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski* udzielono 94 dotacji na realizację działań bezinwestycyjnych.

Zaktywizowano również jednostki samorządu terytorialnego prowadząc do powstania lokalnych programów usuwania azbestu oraz przeprowadzono badania zagrożeń na terenie wszystkich województw.

Realizowano działania z dziedziny ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, w tym tworzono europejską sieć obszarów chronionych NATURA 2000, ochrony i kształtowania krajobrazu. Skoncentrowano się również na rozwoju sieci parków narodowych i krajobrazowych.

W ramach *Polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010* Inspekcja Ochrony Środowiska, realizująca zadania Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadziła szereg działań informacyjnych na temat środowiska naturalnego, badań i ocen stanu środowiska, działań monitorujących (monitoring przyrodniczy pod kątem dostosowania do wymagań Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej, monitoring jakości gleby i ziemi, monitoring substancji zanieczyszczających w powietrzu, monitoring hałasu, monitoring Bałtyku w strefie głębokomorskiej). W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska realizowano m.in. monitoring hałasu w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska* i odpowiednie rozporządzenia wykonawcze do niej, transponujące wymagania dyrektywy 2002/49/WE. W ramach tego podsystemu prowadzone były pomiary hałasu komunikacyjnego i przemysłowego i jednocześnie w oparciu o dane z pomiarów wykonanych w 2007 r. zostały opracowane oceny klimatu akustycznego w poszczególnych województwach i na poziomie kraju. Laboratoria Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska sukcesywnie podnosiły swoje kompetencje w obszarze pomiarów hałasu w środowisku.

Podjęto również prace metodyczne i wdrożeniowe związane z dostosowaniem do wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej, jak również okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (PEM).

W 2008 r. w ramach *Strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020* oraz *Krajowej strategii ograniczania emisji metali ciężkich* zostały ogłoszone konkursy do działań: 4.3. Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko „Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik BAT” oraz 4.5. „Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza”. Przeprowadzono także działania w sferze ochrony środowiska, mające na celu ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie zużycia paliw, a także restrukturyzację hutnictwa żelaza, hutnictwa aluminium oraz przemysłu koksowniczego, w tym m.in.:

- zastosowanie niskoemisyjnych procesów technologicznych, w szczególności w nowych instalacjach;
- oczyszczanie gazów odlotowych (sposoby redukcji wtórnej) przy użyciu filtrów, płuczek, aparatów absorpcyjnych, itp. i ograniczanie emisji nieorganizowanej;
- zmiana lub specjalne przygotowanie surowców, paliw lub innych materiałów wsadowych (np. użycie surowców z małą zawartością metali ciężkich);
- najlepsza praktyka zarządzania, taka jak poprawne gospodarowanie, programy profilaktycznej obsługi i remontów lub sposoby pierwotne, takie jak hermetyzacja układów pyłących;
- wdrożenie procedur monitorowania procesu emisji zanieczyszczeń;
- właściwe metody zarządzania ekologicznego w odniesieniu do użytkowania i pozbywania się pewnych produktów zawierających Cd, Pb lub Hg.

W efekcie realizacji tych działań emisja metali ciężkich została znacząco zmniejszona.

W ramach *Polityki klimatycznej Polski* prowadzono w 2008 r. następujące działania:

w zakresie energetyki

- promocja odnawialnych źródeł energii;
- wprowadzenie mechanizmów finansowych wspierających produkcję energii z odnawialnych źródeł;
- poprawa efektywności energetycznej;
- promowanie skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepła;
- wprowadzenie systemu zachęt dla przedsiębiorstw do podejmowania inwestycji prowadzących do oszczędności energii (kredyty preferencyjne udzielane przez system Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje udzielane przez EkoFUNDUSZ, dotacje z funduszy europejskich);
- modernizacja istniejących technologii produkcji energii i zwiększenie sprawności;
- wykorzystanie metanu z kopalń do wytwarzania ciepła użytkowego.

w sektorze odpadów

- odzysk i recykling odpadów;
- modernizacja składowisk odpadów.

W latach 2007-2008 zrealizowany został założony w *Strategii zarządzania substancjami zubożającymi warstwę ozonową – CFSs* oraz *Strategii wycofywania substancji CFCs z aerozoli przeciwastmatycznych* cel i zaprzestano stosowania substancji CFCs do produkcji aerozoli przeciwastmatycznych oraz przeprowadzono działania z zakresu wydawania świadectw kwalifikacji, ewidencji używania substancji zubożających warstwę ozonową, zwanych dalej „SZWO” oraz pobierania opłat za wprowadzanie do obrotu SZWO. Do 30 czerwca 2008 r., podobnie jak co roku, Polska przekazała Komisji Europejskiej 5 wymaganych raportów dotyczących stosowania SZWO w 2007 r. Raporty dotyczyły:

- 1) zastosowań kwarantannowych i przedwysłkowych bromku metylu,
- 2) halonu do zastosowań krytycznych,
- 3) instalacji p-poż. wykorzystujących substancje HCFCs,
- 4) informacji o odzysku SZWO, w tym substancji CFCs,
- 5) informacji o kontroli importu SZWO.

W 2008 r. tylko substancje HCFCs stosowane były w wg harmonogramu redukcji przyjętego w regulacjach UE. Pozostałe SZWO stosowane były w 2008 r. tylko w dozwolonych celach wyjątkowych, na przykład w celach laboratoryjnych i analitycznych i w zastosowaniach krytycznych (bromek metylu i halony).

Tym samym Polska wywiązała się w 2008 r. z zaleceń UE w tym zakresie.

W 2008 r. kontynuowano realizację *Strategii zarządzania halonami* przyjętej przez Radę Ministrów w listopadzie 1994 r., jako realizację zaleceń Protokołu montrealskiego.

Jako państwo członkowskie UE Polska winna spełniać wymagania UE w zakresie eliminacji halonów oraz wymagania aktualnego prawa krajowego. Zgodnie z prawem UE Minister Środowiska wskazał 3 firmy do gromadzenia halonu z odzysku z możliwością ich eksportu do zastosowań krytycznych. Polska ograniczyła stosowanie oraz emisję halonów – w 2008 r. halony były stosowane w Polsce tylko do zastosowań wyjątkowych, a przede wszystkim do

zastosowań krytycznych, co jest zgodne ze strategią zarządzania halonami oraz regulacjami UE.

W 2008 r. przystąpiono do przygotowania opracowania *Projektu Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030* (z uwzględnieniem etapu 2015) oraz prognozy oddziaływania na środowisko przedmiotowego dokumentu. Po zakończeniu uzgodnień eksperckich ostatecznej wersji projektu *Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030* poddana zostanie ona konsultacjom społecznym, a następnie uzgodnieniom międzyresortowym.

W ramach prowadzonej polityki leśnej podjęto szereg działań ukierunkowanych na ochronę i zrównoważony rozwój lasów. Między innymi wdrożono *Krajowy Program Zwiększania Lesistości* (zalesiono ok. 9,5 tys. ha gruntów). Lasy Państwowe dokonywały w 2008 r. inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej gatunków i siedlisk objętych w ramach sieci obszarów Natura 2000 oraz podjęły zabiegi na rzecz zachowania trwałości lasu i poprawy stabilności ekosystemów leśnych oraz wzbogacenia ich biologicznej różnorodności. Ponadto, realizowano programy zagospodarowania powierzchni pokłeskowych (m.in. Puszcza Piska, Beskid Śląski i Żywiecki, Sudety Zachodnie).

W 2008 r. trwały prace nad uszczegółowieniem projektu *Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, zwanego dalej „KPOŚK”*. Przeprowadzono weryfikację danych zawartych w sprawozdaniach wojewodów z realizacji KPOŚK za lata 2006-2007. Rozpoczęto prace nad opracowaniem Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Aktualizacji programu.

Inspekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła ogólnokrajowy cykl kontrolny dotyczący stopnia zaawansowania realizacji KPOŚK. Kontrolami objętych zostało 348 aglomeracji. Wyniki przeprowadzonych kontroli posłużyły do opracowania raportu pt. *Ocena stanu realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na dzień 31.12.2007 r. dla aglomeracji > 15000 RLM i tych, które nie realizowały zadań KPOŚK do końca 2005 roku wraz z podaniem efektów ekologicznych*. Z ustaleń zawartych w raporcie wynika, że z zadań które nie zostały zrealizowane do końca 2005 r. wykonano do końca 2007 r. około 43%. - oceniając w aspekcie RLM⁵ dopływającego na oczyszczalnię.

Z danych dotyczących przewidywanych RLM aglomeracji i ilości usuniętego ładunku BZT5 można wyliczyć, że do końca 2007 r. osiągnięto ok. 20% redukcji przewidywanego ładunku zanieczyszczeń.

Sprawność większości oczyszczalni ścieków w zakresie usuwania ładunków zanieczyszczeń jest bardzo wysoka, czasem przekraczająca możliwości teoretyczne.

Zakres wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji ścieków nie spełnia jeszcze założeń wynikających z KPOŚK, tj.: 98% dla aglomeracji ≥ 100000 , 90% dla przedziału $\geq 15000 < 100000$ RLM i 80% dla aglomeracji $\geq 2000 < 15000$ RLM.

Sposób postępowania z osadami ściekowymi wskazuje na dobry poziom techniczny realizowania procesu ich stabilizacji i odwadniania. Można zauważyć, że składowanie osadów na wysypiskach staje się coraz mniej wykorzystywaną metodą ich unieszkodliwiania.

Zgodnie z KPOŚK, ogłoszono trzy rundy konkursowe dla działania 1.1 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, zwanego dalej „PO IiŚ” - „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM”. W ramach tego działania zostały złożone i podlegały ocenie wnioski o dofinansowanie projektów umieszczonych na Liście projektów indywidualnych.

⁵ RLM - równoważna liczba mieszkańców, umowny parametr określający wielkość urządzeń do oczyszczania ścieków.

Przyjęto rozporządzenie z dnia 1 lipca 2008 r. w sprawie przyjęcia *Krajowego Planu Rozdziału Upwnień do emisji dwutlenku węgla na lata 2008–2012 dla wspólnotowego systemu handlu upwńieniami do emisji*, (Dz. U. Nr 202, poz. 1248) na podstawie decyzji KE z dnia 26 marca 2007 r. Krajowy Plan Rozdziału Upwnień, zwany dalej „KPRU” został notyfikowany i zaakceptowany przez Komisję Europejską.

Realizując KPRU rozdzielono upwńienia do emisji pomiędzy uczestników wspólnotowego systemu handlu upwńieniami do emisji oraz wydano upwńienia do emisji CO₂ na lata 2008 i 2009 na rachunki instalacji objętych wspólnotowym systemem handlu upwńieniami do emisji, w liczbie określonej w rozporządzeniu o KPRU.

Zgodnie z *Krajową strategią ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej* oraz *Programem działań na lata 2007-2013* ogłoszono 6 konkursów w ramach V osi priorytetowej PO LiŚ „Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych”.

W ramach realizacji *Strategii rozwoju energetyki odnawialnej* Ministerstwo Środowiska przyznawało patronaty nad konferencjami dotyczącymi tematyki odnawialnych źródeł energii.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

W ramach podnoszenia poziomu życia mieszkańców i wzrostu jakości kapitału ludzkiego zaplanowanego w SRK realizowano przedsięwzięcia w ramach trzech działań.

a) Infrastruktura edukacji

Działanie nakierowane jest na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia poprzez zapewnienie wykwalifikowanej kadry pedagogiczno-wychowawczej, materialne wsparcie dzieci i młodzieży oraz poprawienie warunków lokalowych do zdobywania wiedzy i kształtowania umiejętności.

Wdrożono specjalne programy stypendiów oraz zasiłków szkolnych dla dzieci i młodzieży mające na celu ograniczanie barier finansowych dostępu do oświaty, poprawienie sytuacji materialnej uczniów polskich szkół, a poprzez to wyrównywanie szans edukacyjnych. Z tej formy pomocy skorzystało w 2008 r. łącznie ok. 970 tys. młodych beneficjentów. Udzielono materialnego wsparcia na zakup podręczników, jak również uruchomiono środki finansowe (w ramach aktywizacji jednostek samorządu terytorialnego) na organizację dodatkowych zajęć edukacyjno-wspomagających.

Dbając nie tylko o wykształcenie młodego pokolenia, ale i zapewnienie zdrowego i bezpiecznego wypoczynku zrealizowano program *Krajowy letni wypoczynek dzieci i młodzieży szkolnej*, który skierowany był w szczególności do dzieci i młodzieży szkolnej pochodzących z rodzin najuboższych, wielodzietnych, żyjących w trudnych warunkach materialnych, środowiskach defaworyzowanych, dotkniętych niepełnosprawnością, jak również osób szczególnie uzdolnionych oraz wolontariuszy i członków organizacji młodzieżowych. Polegał na ich uczestnictwie w specjalnie zorganizowanych koloniach, obozach i innych formach wypoczynku na terenie kraju.

Dla dzieci Polaków zamieszkałych za granicą, w okresie letnich wakacji dofinansowywano programy edukacyjno-wychowawcze profilowane na naukę i doskonalenie posługiwania się językiem polskim, poznawanie historii Polski oraz tradycji i kultury narodowej.

W celu podniesienia standardów świadczenia usług edukacyjnych zrealizowano wymianę grup uczniów i nauczycieli z Polski i innych państw UE, wdrożono projekty mobilności i projekty partnerskie mające na celu promowanie europejskiego wymiaru kształcenia i szkolenia zawodowego. Sprzyjał temu program UE „Uczenie się przez całe życie”.

W ramach realizacji *Strategii rozwoju edukacji na lata 2007-2013* dokonano nowelizacji oraz wydano nowe akty prawne mające poprawić jakość edukacji oraz zwiększyć dostępność (pięciolatki, sześciolatki) do świadczeń edukacyjnych.

Wspierano również międzynarodową współpracę młodzieżową z krajami Unii Europejskiej (m.in. bilateralna współpraca w ramach Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieżowej, Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży).

Realizując politykę wyrównywania szans położono nacisk na przeszkolenie kadr pedagogicznych w zakresie zaspokajania potrzeb edukacyjnych i wychowawczych oraz udzielania niezbędnej pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej. Szkoły specjalne, integracyjne oraz szkoły ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi wyposażono w niezbędny sprzęt specjalistyczny, przystosowując je tym samym na potrzeby osób niepełnosprawnych. Wdrożono system szkoleń z zakresu udzielania pierwszej pomocy, któremu poddano pracowników szkół i placówek oświatowych. Na terenie szkół i placówek wprowadzono monitoring wizyjny. Wszystkie te zabiegi, realizowane w ramach Rządowego Programu na lata 2008-2013 *Bezpieczna i przyjazna szkoła*, służą poprawie bezpieczeństwa i zwiększeniu komfortu uczestnictwa w procesie dydaktycznym, zarówno ucznia, jak i nauczyciela.

W trosce o młodzież wymagającą procesu resocjalizacji poprawiono jakość pracy młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii, co docelowo doprowadzi do poprawy warunków funkcjonowania placówek i zwiększenia liczby miejsc dla uczniów umieszczonych przez sąd w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Działania te pomogą zwiększyć skuteczność, a tym samym przyspieszyć proces resocjalizacji podopiecznych tego typu placówek.

Zainteresowaniu dzieci i młodzieży nauką oraz pogłębianiem ich wiedzy i umiejętności ma służyć budowa interaktywnych eksponatów, laboratoriów, pracowni oraz planetarium w ramach programu wieloletniego *Ekspozycja Centrum Nauki Kopernik*.

W roku 2008 zostały rozpoczęte prace nad przygotowaniem Założeń do nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, których projekt został przekazany do wstępnych konsultacji społecznych. Nowelizacja ustaw ma na celu wprowadzenie do naszego systemu najlepszych rozwiązań instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych, sprawdzonych w krajach o najwyższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. Wdrożenie projektowanych zmian systemowych powinno zapewnić polskim studentom wysoką jakość kształcenia, polskim uczonym dać szansę uczestnictwa w największych międzynarodowych przedsięwzięciach badawczych, a polskim uczelniom stworzyć perspektywy systematycznego rozwoju i stałego zwiększania potencjału badawczo-dydaktycznego.

b) Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna

Działanie zakłada poprawę efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i opieki zdrowotnej uwzględniając długookresowe trendy demograficzne. Realizowane przedsięwzięcia wraz z promocją zdrowego stylu życia mają poprawić stan zdrowia społeczeństwa, co wpłynie na zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki oraz zmniejszyć obciążenia sektora finansów publicznych.

W ramach działania skupiono się na poprawie efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia poprzez m.in.: efektywniejsze wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na ochronę zdrowia, promowanie zdrowego stylu życia i zapobieganie chorobom. Udoskonalono system informowania pacjentów, lekarzy i farmaceutów o funkcjonowaniu

systemu refundacji. Dostosowano infrastrukturę zdrowotną do potrzeb społeczeństwa, z uwzględnieniem długookresowych trendów demograficznych.

Wiele zrealizowanych zadań poświęconych zostało profilaktyce zdrowia. W ramach programu wieloletniego *Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych* realizowano zadania o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym zmierzające do poprawy jakości leczenia i diagnostyki chorób nowotworowych. Realizowano m.in.: programy profilaktyki i wczesnego wykrywania raka szyjki macicy, programy profilaktyki i wczesnego wykrywania raka piersi, program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania raka jelita grubego. Wdrożono programy opieki nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego, ryzyka zachorowania na nowotwory złośliwe, na raka piersi i raka jajnika oraz na raka jelita grubego i błony śluzowej macicy.

Zmodyfikowano i wdrożono ujednolicony program diagnostyki i kompleksowego leczenia nowotworów ośrodkowego układu nerwowego u dzieci. W wyniku wprowadzenia programu zawiązała się współpraca między neurochirurgami, pediatrami, onkologami, radiologami i radioterapeutami zajmującymi się leczeniem nowotworów ośrodkowego układu nerwowego u dzieci w Polsce. Współpraca przyczyniła się do poprawy wyników leczenia.

Wdrożono program kontroli jakości w diagnostyce ostrej białaczki u dzieci, co poprawiło skuteczność, obniżyło toksyczność i koszty leczenia. Wprowadzono również program doskonalenia diagnostyki białaczek ostrych u dorosłych w Polsce.

Podjęto, we współpracy z Narodowym Funduszem Zdrowia, akcję wysyłkową imiennych zaproszeń do uczestnictwa w programach i skorzystania z bezpłatnych badań profilaktycznych. Działania te przyczyniły się do wykrywalności nowotworów w ich wczesnym stadium chorobowym oraz zwiększenia świadomości o przebiegu choroby i negatywnych skutkach jej nieleczenia.

Doposażono i zmodernizowano zakłady radioterapii, co przyczyniło się do wzrostu bezpieczeństwa prowadzonych badań, zmniejszenia czasu oczekiwania przez pacjentów oraz zwiększeniu dostępności do badań. Rozpoczęto również budowę nowoczesnej sieci ośrodków Tomografii Pozytonowej, niezbędnej do poprawy jakości leczenia i wczesnego rozpoznawania nowotworów.

Zainwestowano w infrastrukturę medyczną w celu podniesienia konkurencyjności i jakości świadczenia usług zdrowotnych. Zakupiono aparaturę diagnostyczną dla wczesnego wykrywania nowotworów (m.in.: rezonanse magnetyczne, aparaty USG). Doposażono i zmodernizowano kliniki i oddziały torakochirurgii w celu poprawy standardów leczenia operacyjnego i skojarzonego raka płuc. Doposażono w sprzęt diagnostyczny ośrodki leczenia chłoniaków złośliwych w ramach programu wykrywania i rozpoznawania chłoniaków złośliwych.

Realizowano programy szkolenia lekarzy rodzinnych i podstawowej opieki zdrowotnej m.in. z zakresu diagnostyki nowotworów i opieki nad chorymi po leczeniu onkologicznym. Zmodyfikowano i wdrożono programy nauczania onkologii w polskich uczelniach medycznych.

Kontynuowano realizację programu wieloletniego na lata 2007-2013 *Polskie Sztuczne Serce* w ramach którego w 2008 r. osiągnięto znaczące rezultaty badawcze w zakresie technologii i konstrukcji protez serca oraz rezultaty kliniczne dotyczące stosowania polskich protez serca.

Podjęto inwestycje w infrastrukturę ratownictwa medycznego. Podpisano umowę na zakup 23 śmigłowców i symulatora lotów dla SPZOZ Lotnicze Pogotowie Ratunkowe. Zainicjowano współpracę z firmą Eurocopter w celu odpowiedniego przystosowania,

eksploatowanie i zarządzania śmigłowcami: wdrożono system komputerowy do efektywnego zarządzania obsługą floty, zaplanowano specjalistyczne szkolenia dla pilotów i mechaników w celu bezpiecznego i skutecznego wykorzystywania sprzętu lotniczego.

W celu promocji zdrowego trybu życia i zredukowania zjawiska wykluczenia społecznego wspierano inicjatywy w zakresie pierwszorzędowej i drugorzędnej profilaktyki narkomanii. Wprowadzono możliwość interaktywnego, elektronicznego kontaktu ze specjalistami terapii uzależnień. Powstała poradnia internetowa (serwis pomocowo-edukacyjny) www.narkomania.org.pl, telefon Zaufania 0 801 199 990. Wspierano także współpracę międzynarodową w zakresie polityki przeciwdziałania narkomanii. Realizowano m.in. projekt „FreD goes net” – współfinansowany ze środków UE w ramach programu zdrowia publicznego. Przeprowadzono szkolenia w zakresie problematyki ograniczania popytu na narkotyki oraz zasad konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych.

Prowadzono akcje profilaktyczno-edukacyjne skierowane do młodzieży, m.in.: „Dopalacze mogą Cię wypalić – poznaj fakty”, „Pilnuj drinka”.

Zrealizowano specjalistyczne programy szkoleniowe w zakresie specjalisty i instruktora terapii uzależnienia od narkotyków.

Opracowano i upowszechniano materiały informacyjno-edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii.

Dążąc do zapewnienia poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, zgodnie z *Krajowym Programem Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV*, prowadzono profilaktykę zakażeń HIV polegającą na ograniczeniu rozprzestrzeniania się zakażeń HIV oraz zapewnieniu odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Prowadzono również działania mające na celu poprawę jakości życia w sferze psychicznej osób żyjących z HIV/AIDS, ich rodzin i bliskich. Poprawie uległa jakość i dostępność do diagnostyki i opieki medycznej nad ludźmi żyjącymi z HIV/AIDS oraz osobami narażonymi na zakażenie HIV oraz ograniczenie zakażeń HIV wśród najmłodszych. Poprawiono stabilność finansową funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej poprzez spłatę zobowiązań cywilno-prawnych i publiczno-prawnych zakładów opieki zdrowotnej celem nieprzerwanego udzielania świadczeń zdrowotnych. Działaniom tym służył m.in. program wieloletni *Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli* (uchwała nr 19/2007 Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego, zmienioną uchwałą nr 31/2008 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2008 r. oraz uchwałą nr 164/2008 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2008 r.).

c) Infrastruktura kultury, turystyki i sportu

Działanie wspiera budowę i modernizację obiektów kultury, infrastruktury turystycznej i sportowej na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym.

W celu upowszechniania dóbr kultury oraz umacniania tożsamości narodowej uporządkowano i zagospodarowano tereny wokół Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, poprawiono atrakcyjność turystyczną miasta Oświęcim poprzez renowację zabytków i dostępność komunikacyjną do miasta oraz sprofilowano nauczanie w lokalnych szkołach wyższych na problematykę praw człowieka, stosunków międzynarodowych i pokoju.

Rozpoczęto również procedury przetargowe w ramach programu wieloletniego *Budowa Muzeum Historii Żydów Polskich*, którego celem jest zorganizowanie nowoczesnej placówki wystawienniczo-edukacyjnej.

Umacnianie więzi w ramach społeczności lokalnych poprzez pielęgnowanie i promocję ich dziedzictwa realizowano m.in. poprzez prace rewitalizacyjne w Domu Urodzin Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli, ale przede wszystkim skupiono się na budowie Centrum Chopinowskiego w Warszawie. Promocji dziedzictwa kulturowego związanego z Chopinem oraz podniesieniu wykonawstwa muzyki Fryderyka Chopina w Polsce i na świecie służy realizacja programu wieloletniego *Dziedzictwo Fryderyka Chopina 2010*.

Zdecydowano również o powołaniu Muzeum II Wojny Światowej oraz podpisano umowę o utworzeniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

W celu interaktywnej promocji polskiej kultury w Polsce i za granicą rozbudowano portal kultury polskiej www.culture.pl, a także stworzono anglojęzyczną wersję wortalu www.e-teatr.pl, będącego najlepszym i najczęściej czytany informatorem o polskim życiu teatralnym.

Celem wspierania polskiej kinematografii wprowadzono Regionalne Fundusze Filmowe, do partycypowania w których zaangażowano samorządy w całej Polsce. W roku 2008 działało 11 takich funduszy, a dofinansowanie produkcji filmowych w systemie regionalnym pozwoliło na połączenie dwóch dziedzin działalności państwa: tworzenia kinematografii narodowej i promowania polskich miast i regionów.

W celu wzmocnienia potencjału młodych adeptów sztuki filmowej utworzono STUDIO „Młodzi i Film” im. Andrzeja Munka, jako miejsce profesjonalnego debiutu, gdzie po okiem wybitnych nauczycieli młodzi filmowcy realizują swoje pierwsze filmy.

W roku 2008 odnotowano rekordową liczbę widzów w kinach na polskich filmach (8,6 mln). Potwierdza to skuteczne wspieranie, a poprzez to rozwój produkcji filmowej w Polsce.

Utworzono również Polską Orkiestrę Sinfonia Iuventus, która ma promować polską kulturę i dorobek narodowy za granicą.

W ramach promocji czytelnictwa w Polsce przekazano dotację, w ramach programu wieloletniego *Rozwój Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych* na zakup publikacji, organizację imprez kulturalnych i wydarzeń promujących idee czytelnictwa.

Znaczna część środków finansowych przeznaczanych na inwestycje w infrastrukturę kulturalną pochodzi ze środków Unii Europejskiej (m.in. w ramach Priorytetu XI „Kultura i dziedzictwo kulturowe” PO IiŚ).

Celem wspierania konkurencyjności i atrakcyjności polskich miejscowości na rynku turystycznym przyjęto na posiedzeniu Rady Ministrów dokument programowy dla sektora turystyki *Kierunki rozwoju turystyki do 2015 roku*. Wdrożenie dokumentu ma sprzyjać rozwojowi turystyki poprzez dostępność terenów, obiektów oraz bogaty wachlarz oferowanych usług towarzyszących turystyce (np. komunikacja i związana z nią infrastruktura).

Upowszechnianie sportu jako istotnego czynnika podnoszenia poziomu kondycji fizycznej oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym realizowane jest m.in. w ramach programu wieloletniego *Moje boisko – Orlik 2012*, polegającego na budowie (w osiedlach miast, miasteczkach, na obszarach wiejskich) profesjonalnych, wielofunkcyjnych i ogólnodostępnych obiektów sportowych. Do pierwszej edycji programu w 2008 roku przystąpiło 575 kompleksów, natomiast do końca roku oddano do użytkowania 330 obiektów.

W związku z przyznaniem Polsce i Ukrainie organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej 2012 (UEFA EURO 2012) wdrożono liczne projekty mające zapewnić sprawne

przygotowanie infrastruktury celem przeprowadzenia Mistrzostw. Przyjęto m.in. program wieloletni *Przygotowanie i wykonanie przedsięwzięć Euro 2012*, zawarto porozumienia o zapewnieniu finansowania realizacji przedsięwzięć EURO 2012 pomiędzy Ministrem Sportu i Turystyki oraz polskimi miastami-gospodarzami Turnieju.

W ramach programu wieloletniego *Budowa Narodowego Centrum Sportu*. m.in.: wykonano niezbędne badania terenu, opracowano dokumentację na potrzeby budowy Stadionu Narodowego w Warszawie, opracowano wytyczne do przygotowania atrakcyjnego i możliwego do realizacji programu komercyjno-sportowego Stadionu Narodowego w Warszawie, jako części Narodowego Centrum Sportu.

Wszystkie działania związane z rozwojem sportu prowadzono zgodnie ze *Strategią rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*. Miały służyć tworzeniu i modernizacji istniejących obiektów sportowych oraz rekreacyjnych sprzyjających aktywnemu spędzaniu wolnego czasu i promocji zdrowego trybu życia.

Priorytet 3 SRK: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości

a) Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców

W 2008 r. zintensyfikowane zostały działania promujące zatrudnienie poprzez rozwój przedsiębiorczości, m.in. wspieranie samozatrudnienia oraz uproszczenie i wdrożenie zmian w regulacjach prawnych stojących dotychczas na drodze rozwojowi przedsiębiorczości – m.in. *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. Nr 209, poz. 1319)*, *ustawa z dnia 10 października 2008 r. o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. Nr 203, poz. 1267)*; *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 2008 r. w sprawie warunków udzielania zwolnień od podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną (Dz. U. Nr 146, poz. 927)*; *ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw*; *ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 209, poz. 1316)*.

Weszły w życie kolejne przepisy obniżające klin podatkowy. Od 1 stycznia 2008 r.⁶ nastąpiło obniżenie poziomu składek rentowych o 4 p.p. (obniżka z 10% do 6% podstawy wymiaru; część składki pracodawcy została obniżona o 2 p.p. (z 6,5% do 4,5%), a składka pracownicza została obniżona o kolejne 2 p.p., tj. z 3,5% do 1,5% podstawy wymiaru).

Dokonano jednocześnie pomiaru kosztu obciążeń administracyjnych w wybranych sektorach gospodarki, co będzie podstawą do redukcji części obowiązków biurokratycznych przez uproszczenie istniejących regulacji oraz stanowienie lepszej jakości prawa w przyszłości. W marcu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła cel redukcyjny na poziomie 25% w priorytetowych obszarach polskiego prawa w perspektywie do 2010 r., w tym m.in. w prawie działalności gospodarczej oraz prawie pracy.

b) Upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia oraz wzrost mobilności zasobów pracy

Podjęmowane w 2008 r. działania opierały się w głównej mierze na **modelu flexicurity** (model łączący elastyczny rynek pracy i bezpieczeństwo zatrudnienia). W latach poprzednich przyjęto rozwiązania umożliwiające stosowanie elastycznej organizacji pracy, m.in. poprzez telepracę.

Realizacja polityki w zakresie *flexicurity* związana była z szeregiem działań podejmowanych na rzecz zwiększenia dostępu do usług rynku pracy świadczonych na rzecz bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców, poprawiających ofertę i jakość usług świadczonych przez instytucje rynku pracy, koncentrujących się na aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy i osób niepełnosprawnych, zwiększaniu jakości kapitału ludzkiego (działania te zostaną opisane szczegółowo w kolejnych podpunktach).

Szczególnie istotne dla dalszego zwiększania dostępu do usług rynku pracy oraz dostosowania przepisów do obecnej sytuacji na rynku pracy miała *nowelizacja ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.)*. Celem wprowadzonych zmian jest znaczące zwiększenie zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Nowelizacja poszerza grono

⁶Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 Nr 115 poz. 792).

beneficjentów usług rynku pracy obejmując nimi nie tylko bezrobotnych i innych poszukujących pracy, ale także zatrudnionych w wieku powyżej 45 roku życia. Większemu uelastycznieniu form pomocy oferowanej przez urzędy pracy służyć będą programy specjalne mające na celu aktywizację zawodową osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

c) Inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy

Działania w tym obszarze obejmowały przede wszystkim promowanie zatrudnienia poprzez: rozwój przedsiębiorczości oraz stymulowanie inwestycji infrastrukturalnych i rozwój budownictwa ogólnego; wdrożenie nowych rozwiązań organizacyjno-finansowych zapewniających zwiększenie dostępu do usług rynku pracy oraz wzbogacenie oferty i podwyższenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy i jednostki organizacyjne z nimi współpracujące; poprawę informacji o rynku pracy, aktywizację zawodową osób młodych, osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy; osób niepełnosprawnych, osób starszych; promowanie elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy; inwestowanie w kapitał ludzki.

W ramach działań zmierzających do aktywizacji zawodowej osób młodych kontynuowano działania w ramach Ochotniczych Hufców Pracy - kontynuacja projektów w ramach SPO Rozwój Zasobów Ludzkich, rozpoczęcie realizacji projektu *Ochotnicze Hufce Pracy jako realizator usług rynku pracy* w ramach PO Kapitał Ludzki.

W ramach działań aktywizujących osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy podejmowano m.in. następujące działania: wspieranie i promowanie rozwoju sieci podmiotów „ekonomii społecznej”, takich jak: centra i kluby integracji społecznej oraz inicjatyw samorządów gminnych, które organizują prace społecznie użyteczne (w ramach programu *Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu*), wspieranie tworzenia w sektorze pozarządowym instytucji zwanych ośrodkami wsparcia spółdzielni socjalnych, udzielających usług doradczo-opiniotwórczych oraz dodatkowego wsparcia finansowego grupom osób zakładającym spółdzielnie socjalne (program *Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej*); tworzenie nowych placówek pomocowych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z wykorzystaniem programów rynku pracy dla osób długotrwale bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (program *Świetlica, Praca i Staż – socjoterapia w środowisku gminnym*).

W przypadku osób niepełnosprawnych działania obejmowały zarówno przygotowanie projektów zmian legislacyjnych, jak również wdrażanie programów mających na celu aktywizację zawodową tej grupy osób.

Przedmiotem szczególnej uwagi było wspieranie zatrudnienia osób po 50-tym roku życia. W 2008 r. opracowano i zrealizowano *Program 45/50 PLUS*. Program miał na celu przywrócenie zdolności zatrudnieniowej, objęcie działaniami aktywizującymi oraz umożliwienie podjęcia i utrzymania zatrudnienia przez osoby bezrobotne w wieku powyżej 45 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

W programie wzięły udział 164 Powiatowe Urzędy Pracy - zaplanowano aktywizację 8 911 bezrobotnych w wieku niemobility, tj. powyżej 45 roku życia.

Przyjęty został również *Program Solidarność pokoleń – Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+,* pozwalający na uruchomienie działań ukierunkowanych na lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Obejmuje on z jednej strony działania mające wprowadzić zachęty i ułatwienia dla pracodawców do zatrudniania i utrzymywania w zatrudnieniu osób starszych, z drugiej strony

– działania, których celem będzie poprawa kwalifikacji, umiejętności i efektywności pracy tych osób.

d) Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

W ramach tego obszaru głównym działaniem rządu było wspieranie rozwoju kapitału intelektualnego poprzez dalsze reformy systemu edukacji, zarówno na poziomie podstawowym, jak i wyższym, a także w obszarze kształcenia ustawicznego. Podstawą prac była diagnoza potencjału intelektualnego Polaków sporządzona w lipcu 2008 r. przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów. *Raport o Kapitale Intelektualnym Polski* wskazuje kluczowe wyzwania związane z budowaniem kapitału intelektualnego oraz rekomendacje – propozycje priorytetowych działań.

W obszarze edukacji przedszkolnej i szkolnej zmiany przynieść ma *ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458)*, który obniża wiek rozpoczęcia nauczania do wieku 6 lat, co ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i rozwój ich uzdolnień. Ponadto, projekt obejmuje zmianę podstawy programowej na poszczególnych szczeblach nauczania, a także poprawę jakości nadzoru pedagogicznego. Poprawę jakości edukacji wspierać ma natomiast *ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 1)*, która dotyczy nowego systemu czasu pracy oraz wzrostu wynagrodzeń nauczycieli rozpoczynających pracę.

Poprawie dostępu do systemu nauczania oraz likwidacji barier edukacyjnych sprzyjała kontynuacja programów dotyczących rozwoju edukacji na obszarach wiejskich oraz pomocy materialnej świadczonej uczniom, słuchaczom i wychowankom na podstawie rządowego programu pomocy uczniom. Obejmuje on dofinansowanie zakupu podręczników dla dzieci rozpoczynających naukę przedszkolną i szkolną. Jednocześnie w 2008 r. uruchomiony został rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży pn. Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych, mający służyć organizacji zajęć rozwijających zainteresowania, zamiłowania i uzdolnienia, w tym zajęć o charakterze artystycznym i kulturowym, sportowym, a także o charakterze psychologiczno-pedagogicznym wspierających rozwój ucznia oraz zajęć rozwijających kompetencje kluczowe (ze szczególnym uwzględnieniem technologii informacji i telekomunikacji, języków obcych, nauk przyrodniczo-matematycznych).

W sierpniu 2008 r. Rada Ministrów przyjęła rządowy program na lata 2008-2013 pn. *Bezpieczna i przyjazna szkoła*. Podstawowym celem tego programu jest poprawa stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach systemu oświaty poprzez działania polegające na zwiększeniu wpływu rodziców na życie szkoły i jej kształt oraz na budowaniu w szkole pozytywnego klimatu społecznego w oparciu o prawidłowe relacje interpersonalne.

W celu tworzenia konkurencyjnej gospodarki i dostosowywania przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych na rynku podejmowane były działania na rzecz uczenia się przez całe życie, zarówno w systemie oświaty jak i poza nim. Dlatego w okresie sprawozdawczym trwały prace nad Strategią uczenia się przez całe życie do 2015 r.

W obszarze szkolnictwa wyższego w 2008 r. powstały założenia do reformy systemu funkcjonowania uczelni wyższych, ich finansowania, a także tworzenia ścieżki kariery akademickiej, która ma zwiększyć jakość kształcenia, dostosować kształcenie do potrzeb rynku oraz podnieść konkurencyjność polskich uczelni w skali międzynarodowej.

Ponadto z funduszy unijnych, a zwłaszcza PO KL uruchomiono wiele projektów dostosowawczych, między innymi w zakresie badań nad zapotrzebowaniem rynku pracy, zachęcania do edukacji na kierunkach matematyczno-przyrodniczych oraz technicznych

poprzez stypendia naukowe oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników oświaty, przedsiębiorstw i służby zdrowia. Ponadto, ze środków ZPORR dofinansowywane były inicjatywy dotyczące budowania społeczeństwa opartego na wiedzy oraz kształcenia ustawicznego w postaci szkoleń z zakresu tworzenia ścieżek rozwoju zawodowego zwłaszcza dla młodzieży z obszarów wiejskich i grup zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi i marginalizacją. W 2008 r. zakończył się także projekt *Wyposażenie Centrów Kształcenia Ustawicznego i Centrów Kształcenia Praktycznego oraz wybranych szkół zawodowych w specjalistyczne stanowiska do przeprowadzania zewnętrznych egzaminów zawodowych*.

e) Rozwijanie instytucji dialogu społecznego i wzmacnianie negocjacyjnego systemu stosunków między pracownikami a pracodawcami

W okresie sprawozdawczym trwały prace nad doskonaleniem instytucji dialogu społecznego, przede wszystkim w ramach Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i jej zespołów. Jednocześnie monitorowane były działania prac wojewódzkich komisji dialogu społecznego w celu pokojowego rozwiązywania konfliktów społecznych. Ponadto w ramach tworzenia zinstytucjonalizowanego systemu mediacji dokonywano obsługi listów mediatorów, rejestrowano ponadzakładowe układy zbiorowe pracy, a także koordynowano sprawy związane ze współpracą rządu z innymi organizacjami partnerów społecznych i instytucjami dialogu społecznego oraz z Międzynarodową Organizacją Pracy. Bardziej rygorystycznemu przestrzeganiu i skuteczniejszej egzekucji prawa pracy służyły realizowane zadania dotyczące wdrażania koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw. W 2008 r. uruchomiono także projekt PO KL nakierowany na poprawę systemu dialogu społecznego.

f) Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy

Tworzeniu przyjaznego środowiska pracy służyć miała w 2008 r. realizacja pierwszego etapu programu wieloletniego pn. Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy. W celu skutecznego zapobiegania i ograniczania ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwach realizowane były zadania z zakresu służb państwowych, takie jak ustalanie normatywów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, rozwój i utrzymanie kompetencji jednostki notyfikowanej do oceny zgodności wyrobów w zakresie bezpieczeństwa, ergonomii i higieny pracy. Ponadto, aby zapewnić odpowiednie standardy w środowisku pracy wspierano rozwój systemu badań maszyn, narzędzi oraz środków ochrony indywidualnej i zbiorowej. Jednocześnie doskonalono systemu promocji i informacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także rozwój systemu edukacji, szkoleń i certyfikacji kompetencji w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy. Prace dotyczyły także działań w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy osób starszych i niepełnosprawnych.

Projekty badawczo-rozwojowe realizowane w ramach programu obejmowały także tworzenie efektywnych metod zarządzania kształtowaniem środowiska pracy z uwzględnieniem wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, a także zintegrowaną ocenę zagrożeń czynnikami chemicznymi i fizycznymi w środowisku pracy w aspekcie ograniczania ryzyka zawodowego. Badano ponadto mechanizmy i opracowano metody zapobiegania rozwojowi sytuacji wypadkowych, doskonalono systemy profilaktyki dla zapewnienia bezpieczeństwa pracy w odniesieniu do zagrożeń wystąpienia poważnej awarii oraz atmosfery wybuchowej.

g) Wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy

W ramach *KPR 2008-2011* na rzecz strategii lizbońskiej znowelizowana została ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wprowadzająca szereg nowych rozwiązań, m.in. wprowadzenie centrów aktywizacji zawodowej, jako wyspecjalizowanych komórek organizacyjnych powiatowych urzędów pracy, realizujących zadania w zakresie usług rynku pracy oraz instrumentów rynku pracy. Ustawa ułatwia beneficjentom dostęp do usług rynku pracy oraz poszerza ich grono także o zatrudnionych w wieku powyżej 45 roku życia. Wdrażany był ponadto nowy instrument aktywizacji pozwalający na uzyskanie kwalifikacji zawodowych poprzez naukę w miejscu pracy. Rozwiązaniem poszerzającym dostęp do usług rynku pracy jest także ułatwienie możliwości działania agencjom zatrudnienia.

Ponadto, w celu wzmocnienia systemu instytucjonalnej obsługi rynku pracy prowadzone były badania i ekspertyzy mające na celu doskonalenie istniejących rozwiązań oraz prowadzących do wypracowania narzędzi pomocnych w pracy służb zatrudnienia i służb oświatowych. Jednocześnie wykonano prace w dziedzinie zawodoznawstwa, mające zastosowanie do budowania Krajowych Ram Kwalifikacji i obejmujące takie działania jak aktualizacja wykazu zawodów i specjalności oraz odnoszących się do nich kwalifikacji w postaci bazy danych oraz utworzenie Rejestru Instytucji Szkoleniowych bazy szkoleń oferowanych przez różne instytucje z środków publicznych. Działania te wspierane były także za pomocą różnych projektów z Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich na lata 2004-2006, zwanego dalej „SPO RZL” oraz PO KL.

h) Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej

Swoje zadania w zakresie polityki migracyjnej realizował międzyresortowy Zespół do Spraw Migracji, powołany na mocy Zarządzenia Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu do Spraw Migracji. Zespół jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów. Przewodniczącym Zespołu jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, a jego zastępcami – wyznaczeni podsekretarze stanu w MSWiA oraz Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele ministerstw, w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, oraz kierownicy urzędów i innych instytucji, których kompetencje wiążą się z migracją. Zespół spotkał się 3 razy w 2008 r. Przedmiotem obrad były w szczególności następujące zagadnienia: działania podejmowane przez Rząd w zakresie imigracji zarobkowej, prace legislacyjne w zakresie ustawodawstwa dotyczącego cudzoziemców, zatrudnianie obywateli krajów trzecich przy inwestycjach związanych z EURO 2012, współpraca partnerska z krajami trzecimi w kontekście Globalnego Podejścia do Migracji wobec regionów sąsiadujących z UE od wschodu i południowego-wschodu, nadużywanie procedur delegowania pracowników w ramach świadczenia usług w kontekście przepisów polskiego prawa pracy.

W okresie sprawozdawczym powołano także Międzyresortowy Zespół ds. Polonii i Polaków za Granicą w celu realizacji przez polskie placówki konsularne i dyplomatyczne za granicą *ustawy z dnia 25 lipca 2008 r. o szczególnych rozwiązaniach dla podatników uzyskujących niektóre przychody poza terytorium RP (Dz. U. z 2008 r. Nr 143 poz. 894)*, która umożliwia umorzenie zaległości podatkowych dla Polaków pracujących za granicą, uiszczających tam podatek. Ponadto promowany był poradnik o nazwie „Powrotnik-nawigacja dla powracających” oraz informacja nt. planowanego utworzenia strony internetowej poświęconej problematyce powrotu do kraju. Jednocześnie realizowana była ustawa o Karcie Polaka, a także udzielano pomocy repatriantom.

W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom migracji zarobkowych przeprowadzono kampanię informacyjną dotyczącą handlu ludźmi do pracy przymusowej w ramach *Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2007-2008*. Była ona skierowana do osób udających się w poszukiwaniu pracy do krajów UE oraz do osób przybywających do Polski celem podjęcia pracy (w postaci reklam na różnych portalach ostrzegających osoby wyjeżdżające o niebezpieczeństwach, plakatów, ulotek, ogłoszeń prasowych we współpracy z Ambasadą Brytyjską w Warszawie w gazetach przestrzegające przed zjawiskiem handlu ludźmi do pracy przymusowej).

Realizacja tego działania odbywała się również poprzez wspieranie aktywności edukacyjnej i kulturalnej Polonii (kolonie i obozy, szkolnictwo i oświata, kultura i sztuka), a także wspieranie Telewizji Polonia.

Jednocześnie, realizowany był program ramowy UE *Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi* na lata 2007-2013, utworzony w celu sprawiedliwego podziału obowiązków między państwami członkowskimi, wprowadzenia zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej oraz wdrożenia wspólnej polityki azylowej i migracyjnej. Program ten wspiera finansowo państwa członkowskie, w tym Polskę, w tych działaniach, które pomogą osiągnąć założone cele wspólnotowe. Program ramowy składa się z czterech instrumentów finansowych, tj. Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców (2008-2013), Europejskiego Funduszu na rzecz Granic Zewnętrznych (2007-2013), Europejskiego Funduszu na rzecz Powrotów Imigrantów (2008-2013) oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich (2007-2013).

Priorytet 4 SRK: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa

Obowiązujące i realizowane w roku 2008 w ramach **Priorytetu 4 SRK** strategii i programy (łącznie 17 dokumentów) objęły wszystkie najważniejsze elementy tego priorytetu. Dotyczą one następujących zagadnień:

a) Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji

Władza publiczna powinna być wiarygodnym partnerem dla innych (obywateli, organizacji obywatelskich, organizacji przedsiębiorców, organizacji eksperckich). Aby to osiągnąć administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji. W związku z tym, konieczne są m.in. wysiłki, które wspomogą proces przeciwdziałania korupcji w sektorze publicznym, m.in. dzięki szerokiemu uczestnictwu obywateli, sektora prywatnego i środków masowego przekazu w życiu społecznym. Problemy te podejmowane są w ramach *Programu zwalczania korupcji – Strategia Antykorupcyjna. II etap wdrażania 2005-2009*. Zgodnie z programem, wdrażane są działania mające na celu zapobieganie zjawiskom korupcji w obszarach działalności publicznej oraz kształtowanie w społeczeństwie odpowiednich postaw etycznych, charakteryzujących się brakiem przyzwolenia dla zachowań korupcyjnych. Przewidziane są przedsięwzięcia legislacyjne, organizacyjne i edukacyjno-informacyjne, uzupełnione o nowe obszary zagrożenia korupcją oraz monitorowanie efektywności podejmowanych działań. Przeprowadzono m.in. szkolenia dla pracowników Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Ministerstwa Sportu i Turystyki. Zaangażowanym na tym polu wielu organizacjom pozarządowym przydzielono granty na ich działalność.

b) Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych

Jednym z elementów Strategii jest budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym. Istotnym celem rządu i samorządu terytorialnego jest umacnianie kapitału społecznego oraz wspieranie społeczeństwa obywatelskiego. Zwiększa to możliwości artykulacji interesów i potrzeb obywateli oraz działania na rzecz ich realizacji m.in. poprzez społeczną samoorganizację. *Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013* i zaktualizowana *Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015* zakłada podjęcie działań dla wzmocnienia podmiotowości obywateli i ich wspólnot oraz stworzenia warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego poprzez trzy główne cele strategiczne: osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym; ilościowy i jakościowy rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz stworzenie podstaw funkcjonowania dobrego, czyli sprawnego, przejrzystego i sprawiedliwego państwa. Efektem działania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich jest np.: przygotowywanie dokumentów programowych, cykliczne sprawozdania dot. organizacji działalności pożytku publicznego oraz wolontariatu, realizacja zadań związanych z wdrażaniem PO KL w zakresie wsparcia dla organizacji pozarządowych.

Natomiast, na podstawie *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013* i uzupełnienia *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020* kontynuowane jest dofinansowywanie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego następujących programów: *Promocja twórczości* (445 projektów); *Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury* (99); *Rozwój inicjatyw lokalnych* (257); *Herbert* (106); *Patriotyzm jutra* (88). Wsparcie objęło działania edukacyjne (warsztaty, konferencje, kursy mistrzowskie),

artystyczne (festiwale, przeglądy, premiery). Beneficjentami wsparcia finansowego były zarówno instytucje kultury, jak i organizacje pozarządowe.

Wskazać warto na wykorzystanie Funduszu Wymiany Kulturalnej w obszarze wymiany kulturalnej pomiędzy Polską a państwami-darczyńcami (Islandią, Lichtensteinem, Norwegią). Dofinansowanie wspólnych projektów służyć będzie nawiązaniu owocnej i długotrwałej współpracy pomiędzy krajami.

Przyznawane są stypendia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: stypendia dla uczniów i studentów szkół artystycznych oraz młodych artystów, umożliwiające im kontynuowania nauki i rozwoju artystyczny; stypendia dla najlepszych, szczególnie wyróżniających się uczniów i studentów za osiągnięcia w nauce oraz artystyczne; stypendia w ramach programu Młoda Polska dla młodych artystów, którzy wykazali się wybitnymi osiągnięciami (promocja młodych talentów); stypendia dla twórców i artystów - osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem (w tym twórczością ludową) i animacją kultury oraz opieką nad zabytkami. Twórcy i wykonawcy mogą ubiegać się o stypendia z budżetu Ministra, natomiast zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁷ stypendia z Funduszu Promocji Twórczości otrzymują twórcy.

Realizowano programy Lato w teatrze i Artystyczne wakacje – pilotaż, mające na celu kształcenie estetyczne, głównie poprzez siedem turnusów półkolonii teatralnych (łącznie 210 osób).

Polski Instytut Sztuki Filmowej, będący jednostką MKiDN, reagując na potrzeby edukacyjne związane z odbiorem sztuki filmowej wprowadził do szkół gimnazjalnych i liceów (14000 szkół) program Filmoteki Szkolnej, zakładający kształcenie świadomego i wrażliwego odbiorcy sztuki filmowej. Pakiety z filmami wydanymi na płytach DVD zawierają 55 obrazów fabularnych, dokumentalnych i animowanych wybitnych twórców polskiego kina, opatrzonych komentarzem filmoznawczym i ułożonych w cykle tematyczne. Program został opracowany zgodnie z zaleceniami podstaw programowych Ministerstwa Edukacji Narodowej. Instytut współfinansował także liczną działalność filmową szkolnictwa wyższego, w tym m.in. przeglądy filmowe, realizację filmów dyplomowych, etiid studenckich, zakup sprzętu do projekcji i modernizację sal kinowych, publikacje wydawnicze, a także inne projekty z zakresu upowszechniania kultury filmowej realizowane przez uczelnie i studentów.

c) Promocja integracji społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych

Politykę w tym zakresie wzmocnić powinno łączne zaangażowanie aktywnej polityki społecznej państwa (rządu i samorządów) i aktywności społeczeństwa. Pierwszoplanowym zadaniem polityki społecznej jest systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarze zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także budowanie systemu wspierania łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej. Realizację powyższych zamierzeń podjęto m.in. poprzez:

- *Strategię polityki społecznej na lata 2007-2013 i Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010*. W tym zakresie nastąpiło uchwalenie w grudniu 2008 r. *ustawy o zmianie ustawy Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw* (dla potrzeb polityki prorodzinnej), która wprowadza nowe rozwiązania dotyczące wymiaru

⁷ Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.

urlopów macierzyńskich, możliwości godzenia urlopu macierzyńskiego dodatkowego z pracą oraz ochrony przed zwolnieniem z pracy osób powracających po urloпах macierzyńskich i wychowawczych, które podejmują pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy;

- *Program wieloletni Pomoc państwa w zakresie dożywiania* służący ograniczeniu zjawiska niedożywienia wśród dzieci, uczniów i osób dorosłych w kolejnym roku realizacji przyniósł potrzebną pomoc, w tym dla ponad 1170 tys. dzieci i młodzieży;

- *Program wieloletni Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*, który stał się podstawą do sporządzenia diagnozy oraz raportu dot. zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Jednocześnie przeprowadzono: ogólnopolską i regionalne akcje społeczne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec dzieci; szkolenia pracowników pierwszego kontaktu; ogólnopolską konferencję na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Uruchomione zostały środki finansowe na utworzenie trzech nowych specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

- *Krajowy program przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji 2004-2009* - będący rezultatem międzynarodowych zobowiązań Polski. Jego strategicznym założeniem jest wypracowanie metod przeciwdziałania wskazanym zjawiskom i podjęcie kroków edukacyjnych, a także zapobiegawczych i podnoszących poziom świadomości społecznej oraz prowadzenie prac badawczych, w tym statystycznych, mających na celu określenie skali i zasięgu takiej dyskryminacji. Realizację Programu koordynuje Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania; wyniki monitorowania prezentowane są w okresowych sprawozdaniach;

- *Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce*. Kontynuowane były uznane za priorytetowe zadania edukacyjne, jak też realizowano inwestycje w infrastrukturę osiedli i domostw romskich. Projekty na rzecz społeczności romskiej znalazły się w ramach PO KL. Obejmują działania z zakresu edukacji, poprawy sytuacji bytowej i socjalnej, zdrowia, przeciwdziałania bezrobociu, bezpieczeństwa, kultury, upowszechniania wiedzy o społeczności romskiej oraz edukacji obywatelskiej Romów. Zaplanowano np. ogłoszenie konkursu otwartego w celu wyboru projektów w najlepszym stopniu wspierających integrację społeczną osób należących do społeczności romskiej.

d) Zapewnienie bezpieczeństwa narodowego i poczucia bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo kraju rozumiane jest z jednej strony jako ochrona suwerenności i niezawisłości Rzeczypospolitej oraz – z drugiej strony – jako możliwość skutecznego przeciwstawiania się wyzwaniom globalnym, zagrożeniom i kryzysom zewnętrznym w sferze politycznej, ekonomiczno-społecznej i militarnej. Wymaga to całościowego i zintegrowanego cywilno-wojskowego podejścia do rozwiązywania konfliktów oraz przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego do skutecznego reagowania na możliwe wyzwania i zagrożenia. Interesy i dążenia w tym obszarze skoncentrowały się w kilku programach rządowych. *Program rozwoju Sił Zbrojnych w latach 2005-2010* urzeczywistniany był poprzez pakiet zróżnicowanych działań;

- realizowano przedsięwzięcia w zakresie reorganizacji logistyki resortu obrony narodowej w odniesieniu do rozdzielenia funkcji planistycznych i wykonawczych na szczeblu centralnym oraz oddzielenia w jednostkach wojskowych funkcji operacyjno-szkoleniowych od finansowo- gospodarczych.
- optymalizowano struktury jednostek i pododdziałów logistycznych w celu dostosowania ich do potrzeb Sił Zbrojnych RP;

- realizowano zadania w zakresie przygotowania zabezpieczenia i rotacji kolejnych zmian Polskich Kontyngentów Wojskowych (w tym: w Iraku, Afganistanie, Czadzie) oraz zapewniono ciągłość ich zaopatrywania;
- kontynuowano wdrażanie rozwiązań umożliwiających informatyzację zarządzania zasobami logistycznymi w Siłach Zbrojnych RP;
- dążono do osiągania wymaganych standardów oraz zdolności operacyjnych i logistycznych, wynikających z przyjętych zobowiązań sojuszniczych (Cele Sił Zbrojnych NATO dla RP);
- wdrażano dokumenty doktrynalne i standaryzacyjne NATO, normujące funkcjonowanie logistyki w okresie pokoju, kryzysu i wojny;
- kontynuowano proces wypracowywania i wdrażania rozwiązań systemowych, dotyczących realizacji zadań wynikających z obowiązków państwa gospodarza oraz państwa wysyłającego, z uwzględnieniem udziału pozamilitarnej części systemu obronnego państwa;
- realizowano zadania w zakresie zabezpieczenia eksploatacji uzbrojenia i sprzętu wojskowego (UiSW), w celu utrzymania normatywnych wskaźników sprawności technicznej oraz zabezpieczenia szkolenia wojsk;
- kontynuowano rozbudowę i modernizację stacjonarnej bazy logistycznej, w tym w szczególności przeznaczonej do zabezpieczenia eksploatacji wprowadzanych na wyposażenie wojsk nowych rodzajów UiSW;
- realizowano zadania w zakresie gromadzenia i utrzymywania normatywnych zapasów środków bojowych i materiałowych;
- realizowano przedsięwzięcia dotyczące opracowania Programu Mobilizacji Gospodarki w państwie;
- kontynuowano realizację przedsięwzięć związanych z zapewnieniem wydzielonym siłom narodowym zdolności do przemieszczania strategicznym transportem powietrznym i morskim poza granice kraju.

W ramach *Programu rozwoju Sił Zbrojnych RP w latach 2007-2012* przewidziano prowadzenie następujących działań:

- przygotowanie dowództw i jednostek wojskowych wydzielanych do NATO i UE oraz deklarowanych do udziału w misjach międzynarodowych;
- osiąganie wysokiego poziomu interoperacyjności w zakresie funkcjonowania priorytetowych systemów funkcjonalnych Sił Zbrojnych;
- utrzymanie wysokiego poziomu wyszkolenia jednostek wojskowych do realizacji zadań w układzie narodowym, sojuszniczym i koalicyjnym;
- tworzenie warunków do profesjonalizacji Sił Zbrojnych;
- realizacja zobowiązań w ramach NATO i UE;
- kontynuowanie modernizacji technicznej w oparciu o wieloletnie programy zbrojeniowe.

Realizacja programów naukowo - badawczych Europejskiej Agencji Obrony (*European Defence Agency*) obejmuje pozyskiwanie nowych technik i technologii obronnych, w szczególności w obszarze międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej.

W związku z realizacją *Programu Profesjonalizacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2008-2010* uruchomiono proces legislacyjny w zakresie przygotowania i wdrożenia aktów prawnych mających kluczowe znaczenie dla procesu profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP. Objął on prace nad projektami nowelizacji 6 ustaw oraz 3 projektami nowych ustaw, a także nowelizację rozporządzeń wykonawczych do nowelizowanych ustaw. Tym samym stworzono podstawy prawne dla realizacji procesu profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP.

W 2008 r. weszły w życie przepisy 2 ustaw: *ustawa z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o służbie żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 206, poz. 1288)* i *ustawy z dnia 24 października 2008 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 208, poz. 1308)*.

Dzięki temu poszerzona została baza naboru do ochotniczych form służby wojskowej, rozszerzono system działań pomocowych dla żołnierzy poszkodowanych podczas wykonywania obowiązków służbowych, a także dla członków rodzin żołnierzy, którzy ponieśli śmierć w związku ze służbą.

Ponadto, dzięki podjętym w 2008 r. działaniom było możliwe przyjęcie przez Parlament w 2009 r. 2 kolejnych nowelizacji ustaw (tzw. ustawy pragmatycznej oraz tzw. „średniej” nowelizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP) oraz skierowanie do prac parlamentarnych 5 następnych projektów ustaw.

Jednocześnie za istotne uznano przygotowanie rozwiązań do wdrożenia systemu motywacyjnego dla kandydatów do służby wojskowej, jak też przygotowanie struktur rekonwersji MON do realizacji zadań w warunkach profesjonalizacji armii.

Opracowano *Kierunki rekonwersji w odniesieniu do żołnierzy nowych form służby oraz Koncepcję systemu zabezpieczenia socjalnego*.

Dokonano reorganizacji struktur rekonwersji kadr – wdrożono *decyzję Ministra Obrony Narodowej w sprawie działalności rekonwersyjnej w resorcie obrony narodowej* oraz *decyzję w sprawie utworzenia Centralnego Ośrodka Aktywizacji Zawodowej oraz Ośrodków Aktywizacji Zawodowej*.

Dokonano przeglądu struktury i limitów stanowisk przeznaczonych dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej (wprowadzenie w miejsce stanowisk żołnierzy zasadniczej służby wojskowej stanowisk dla żołnierzy zawodowych o stopniu etatowym szeregowy zawodowy).

Ograniczono limit stanu średniorocznego żołnierzy zasadniczej służby wojskowej (ograniczono liczby poborowych powoływanych do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej. Ostatnie wcielenie zrealizowano w grudniu 2008 r.).

Zwiększono limit żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej. Znacząco wzrosła liczba żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej (z ok. 4,3 tys. na dzień 1 stycznia 2008 r. do ponad 10 tys.). Poprzez promocję oraz intensyfikację działań uzyskano znaczący wzrost (jakościowy i ilościowy) kandydatów do służby nadterminowej spośród żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, w sytuacji kolejnych zwolnień żołnierzy zasadniczej służby wojskowej do rezerwy (wygaszania tej formy służby). Realizowane przedsięwzięcia były niezbędne i istotne do właściwego zabezpieczenia funkcjonowania jednostek wojskowych po zawieszeniu odbywania zasadniczej służby wojskowej. Wzrosły uposażenia dla żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej.

Prowadzone były prace związane z nowelizacją ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP (m.in. w ramach tzw. „pośredniej nowelizacji” - zastąpienie „poboru” instytucją „kwalifikacji wojskowej”, począwszy od 2009 r., uregulowanie stosunku do służby wojskowej

dotychczasowym poborowym oraz osobom, które stawia się do kwalifikacji wojskowej, poprzez przeniesienie ich do rezerwy; w ramach tzw. „dużej nowelizacji” - zawieszenie odbywania obowiązkowej służby wojskowej, równorzędnych i zastępczych jej form; zniesienie niektórych dotychczasowych rodzajów służby wojskowej - przeszkolenia wojskowego i zajęć studentów, nadterminowej zasadniczej służby wojskowej; utworzenie Narodowych Sił Rezerwowych i ochotniczej służby w rezerwie; wprowadzenia nowego rodzaju służby wojskowej - służby przygotowawczej; regulacje w zakresie służby w obcym wojsku oraz zadań Sił Zbrojnych RP wynikających z zarządzania kryzysowego).

Opracowano projekt nowelizacji ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, który został przyjęty przez Radę Ministrów i skierowany do Sejmu RP (druk sejmowy 1945).

Zespół ds. Logistyki i Infrastruktury Wojskowej opracował *Kierunki zmian oraz zasady organizacji systemu logistycznego w warunkach profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP*. Przedstawiono w nim kierunki zmian oraz zasady organizacji systemu logistycznego w warunkach profesjonalizacji Sił Zbrojnych w sześciu zasadniczych obszarach dotyczących: zakwaterowania; żywienia; umundurowania i wyposażania; struktur organizacyjnych; rozmieszczenia zapasów oraz utrzymywania uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Poszczególne rozdziały niniejszego opracowania szczegółowo opisują każdy z nich i wskazują na kierunki działań, które muszą zostać podjęte przez kompetentne instytucje w celu dostosowania systemu logistyki Sił Zbrojnych do uwarunkowań wynikających z profesjonalizacji.

Podjęto wysiłki na rzecz dostosowania bazy szkoleniowej do potrzeb profesjonalizacji, poprzez: modernizację infrastruktury i oprzyrządowania placówek szkolnictwa wojskowego; dostosowanie bazy garnizonowej i poligonowej wynikające m.in. z wprowadzanych nowych typów uzbrojenia i sprzętu wojskowego; zapewnienie optymalnych warunków szkoleniowych w garnizonach, w których dyslokowane są Siły Wysokiej Gotowości; zakupy niezbędnych urządzeń szkolno-treningowych.

Ważnym obszarem działania są inwestycje budowlane i remonty nieruchomości.

e) Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny

Państwo będzie działać na rzecz zapobiegania i zmniejszania przestępczości, w tym gospodarczej, zagrożenia terrorystycznego, zapobiegania i łagodzenia skutków katastrof naturalnych, technologicznych i spowodowanych działalnością człowieka.

W celu zapobiegania i przeciwdziałania przestępczości, jak również innym zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli, rozwijana będzie współpraca ze służbami publicznymi krajów sąsiednich oraz z właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Podjęte działania prowadzone były w zakresie poszczególnych programów. *Rządowy Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”* jest sukcesywnie realizowany i monitorowany. Opracowano m.in. poradniki tematyczne w celu upowszechnienia wiedzy wśród społeczeństwa oraz program szkoleń w zakresie przygotowywania i wdrażania programów profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa obywateli we współpracy z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie. We współpracy zrealizowano: III „Przystanek PAT” programu „Profilaktyka a Teatr” w Płocku (w tym dofinansowano); program „Odpowiedzialnej Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych STOP 18!”; Kampanię społeczną „Kocham. Nie biję”. Przeprowadzono - jako działanie ogólnopolskie Biura Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji - konkurs na projekt „Miasteczka ruchu drogowego” w ramach kampanii „Rowerem bezpiecznie do celu”, w tym konferencję podsumowującą tę ogólnopolską kampanię. Realizowano informacyjną kampanię profilaktyczną dot. bezpieczeństwa podróży zagranicznych obywateli polskich (przeciwdziałanie tzw. turystyce narkotykowej).

Warto też wskazać na: utworzenie krajowej sieci prewencji kryminalnej w ramach EUCPN (European Crime Prevention Network - Europejska Sieć Prewencji Kryminalnej); uczestnictwo w konkursie ECPA w ramach EUCPN; modyfikację strony internetowej programu *Razem bezpieczniej* i Banku Dobrych Praktyk; weryfikację programów prewencyjnych we współpracy z Komendą Główną Policji i Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie pod względem ich przydatności i wykorzystania w terenie; dofinansowanie badań ankietowych opinii społecznej oraz badania dot. korupcji w Policji. Przeprowadzono ankiety dot. funkcjonowania komisji bezpieczeństwa i porządku (opracowano też wyniki tych badań ankietowych).

Program zapobiegania niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży wyraża dwa generalne dążenia:

- wzrost świadomości uczniów, rodziców, nauczycieli i wychowawców oraz innych organów i służb zajmujących się problematyką nieletnich w zakresie szeroko rozumianych patologicznych zachowań dzieci i młodzieży;
- poprawę skuteczności oddziaływań wychowawczych w placówkach oświatowych, zwiększanie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zwiększanie nadzoru pedagogicznego, a co za tym idzie stanu bezpieczeństwa uczniów w szkołach i placówkach oświatowych.

Wśród głównych zadań znalazły się następujące: „Przeciwdziałanie radykalizacji zachowań dzieci i młodzieży” – zadanie zlecone podmiotom pozarządowym w 2008 r.; „Prowadzenie telefonu zaufania dla dzieci” – zadanie zaakceptowane do realizacji w 2009 r.; Opracowano procedury postępowania szkół i placówek oświatowych i wychowawczych z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży.

Program wieloletni Program modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007-2009 przyniósł rezultaty w postaci m.in.: zakupu i wymiany sprzętu transportowego; zakupu uzbrojenia, sprzętu i wyposażenia specjalnego; zakupu i wymiany sprzętu oraz systemów teleinformatycznych; zakupu i modernizacji urządzeń zabezpieczenia techniczno-obronnego; budowy nowych i modernizacji użytkowanych obiektów; wzmocnienia motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy; zastąpienia funkcjonariuszy pracownikami cywilnymi.

Program wieloletni Program Rozwoju Służb Ratownictwa Morskiego w latach 2007 – 2009 przewiduje zrealizowanie kilku działań inwestycyjnych, w tym:

- budowę statków ratowniczych I kategorii szt. 2 - zadanie w trakcie realizacji (stan zaawansowania rzeczowego wynosi: I. statek - 70%; II. statek - 60%);
- dofinansowanie budowy brzegowej stacji ratowniczej w Sztutowie - zadanie w trakcie realizacji (stan zawansowania budowy wynosi 60%);
- budowę morskiej stacji ratowniczej w Łebie - zadanie w trakcie realizacji (stan zawansowania - dokumentacja projektowa oraz pozwolenie na budowę);
- budowę bazy zwalczania zanieczyszczeń w Świnoujściu - zadanie zrealizowane.

Wykonanie *Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2007-2008* oznaczało głównie działania szkoleniowe, badawcze i współpracę ekspertów:

- przeszkolenie specjalistyczne koordynatorów i członków zespołów w komendach wojewódzkich Policji oraz koordynatorów w oddziałach Straży Granicznej. Warsztaty dla koordynatorów ds. handlu ludźmi zorganizowane w Centralnym Ośrodku Szkolenia Straży Granicznej w Koszalinie;

- przeszkolenie kadry szkoleniowej służb policyjnych (szkoły oficerskie i ośrodki szkoleniowe) w zakresie problematyki zwalczania handlu ludźmi;
- przeszkolenie pracowników pomocy społecznej w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi, interwencji kryzysowej oraz zasad współdziałania z innymi instytucjami;
- przeszkolenie pracowników Urzędu ds. Cudzoziemców przeprowadzających wywiady z osobami ubiegającymi się o status uchodźcy i pracujących w Ośrodkach dla Uchodźców w zakresie identyfikacji ofiar handlu ludźmi;
- przeszkolenie sędziów i prokuratorów w zakresie problematyki handlu ludźmi, w szczególności dziećmi;
- organizacja corocznego spotkania ekspertów z krajów pochodzenia, tranzytowych i krajów docelowych – z polskiego punktu widzenia – w celu wymiany informacji na temat zmian zachodzących w zjawisku handlu ludźmi;
- międzynarodowe seminarium dla psychiatrów i psychologów pracujących z ofiarami handlu ludźmi.

Zespół ds. Handlu Ludźmi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji zrealizował projekt pn. *Zwalczanie handlu ludźmi w aspekcie wzmocnienia mołdawskiego systemu zarządzania migracjami i współpracy międzynarodowej. Polsko-mołdawska wymiana doświadczeń i dobrych praktyk*, który był finansowany w ramach *Programu polskiej pomocy zagranicznej udzielanej za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w roku 2008*. W ramach projektu odbyło się spotkanie z partnerem mołdawskim w Kiszyniowie, a następnie zorganizowano seminarium w Polsce. Celem zrealizowanego projektu była wzajemna wymiana doświadczeń i dobrych praktyk oraz stworzenie sieci współpracy w ramach działań na rzecz zwalczania i zapobiegania przestępstwu handlu ludźmi.

Priorytet 5 SRK: Rozwój obszarów wiejskich

SRK w **Priorytecie 5** wskazuje kierunki służące rozwojowi obszarów wiejskich. Są to: rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej, poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych, rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej a także poprawa jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi. Tak wyznaczone kierunki wsparcia obszarów wiejskich realizowane są poprzez polityki i strategie, które określają główne cele i priorytety rozwojowe Polski.

a) Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej

Realizacji wyznaczonego w priorytecie 5 kierunku „Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej” służą działania *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, zwanego dalej „PROW”*, m.in. działanie „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, którego celem jest wsparcie podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników, działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów oraz promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich. W uruchomionym w połowie 2008 r. naborze wniosków złożono projekty dotyczące podejmowania lub rozwoju działalności w zakresie m.in. usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych, usług komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych. Obszary wiejskie to także miejsce gdzie prowadzona jest działalność przetwórcza. Jej wsparciu służyły projekty realizowane w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, dotyczące poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw w sektorze przetwórstwa uwarunkowanej wzrostem wartości dodanej, jakości produkcji, obniżeniem kosztów oraz rozwojem nowych produktów procesów i technologii produkcji, jak również poprawie warunków produkcji. Działanie to cieszyło się ogromnym zainteresowaniem beneficjentów – podczas pierwszego naboru wniosków jaki odbył się w 2008 r. złożone zostały wnioski na kwotę stanowiącą 142 % limitu środków publicznych przewidzianych na realizację działania w 2008 roku.

Rozwojowi przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej służy również działanie w ramach osi 3 PROW „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Celem działania jest wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich. Beneficjentami działania są osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, podejmujący lub prowadzący działalność gospodarczą we własnym imieniu jako mikroprzedsiębiorcy. Ze względu na cel działania (tworzenie miejsc pracy) zróżnicowano wysokość dofinansowania uzależniając ją od liczby utworzonych miejsc pracy. W 2008 r. prowadzone były prace związane z uruchomieniem tego działania.

b) Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych

Działania z zakresu poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych realizowane były głównie w ramach projektów współfinansowanych ze środków PROW. Ten kierunek SRK realizowany był w 2008 r. poprzez działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Grupy producentów rolnych”, „Ułatwianie startu młodym rolnikom” oraz „Renty strukturalne”, stanowiące odpowiedź na niski stopień specjalizacji gospodarstw rolnych, niedoinwestowanie w zakresie infrastruktury produkcji rolnej i rozdrobnienie struktury obszarowej przekładających się na mniejszą efektywność produkcji. Spośród ww. działań najbardziej zaawansowane w realizacji pod względem wielkości płatności dokonanych na rzecz

beneficjentów jest działanie Renty strukturalne mające na celu poprawę struktury agrarnej kraju oraz przyspieszenie procesu wymiany pokoleniowej wśród osób prowadzących gospodarstwa rolne a także poprawę rentowności i konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez ich przejmowanie przez osoby młodsze, lepiej przygotowane do zawodu rolnika. Częściowo realizacji tego celu służy działanie „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, które polega na stymulowaniu zmian strukturalnych poprzez ułatwienie przejmowania lub zakładania gospodarstw rolnych przez osoby młode, po raz pierwszy rozpoczynające samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach tego działania, największy odsetek (43%) stanowili domownicy w gospodarstwie, następnie uczniowie lub studenci (28%). Dużym zainteresowaniem beneficjentów cieszyło się także działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w ramach którego udzielana była pomoc na inwestycje dotyczące modernizacji lub rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej. Najwięcej projektów dotyczyło zakupu do gospodarstwa wyposażenia i sprzętu ruchomego. Realizowane były także projekty budowy, remontu połączonego z modernizacją budynków służących produkcji rolnej. Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszyło się działanie zachęcające producentów rolnych do tworzenia grup producenckich i współpracy. W związku z dużym znaczeniem tego działania w zakresie dostosowywania produkcji w gospodarstwach do wymogów rynkowych oraz organizacji wspólnego wprowadzania towarów do obrotu, należałoby zintensyfikować działania informacyjne i promocyjne kierowane do producentów rolnych zachęcające do współpracy.

Realizacji działania SRK „Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych” służy pakiet programów wieloletnich nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa dotyczących monitorowania i określania standardów w zakresie produkcji rolniczej.

c) Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich

Wyznaczonym w SRK kierunkiem działań na obszarach wiejskich jest rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. Wsparcie tego kierunku odbywa się m.in. poprzez realizację projektów infrastrukturalnych w sektorze środowiska i energetyki w ramach PO IiŚ. W 2008 r. uruchomiono w ramach tego programu konkursy o naborze projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, przywracania terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych a także wspierania kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych, (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej. W sektorze energetyki realizowane były projekty dotyczące wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

d) Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi

Kierunek służący rozwojowi obszarów wiejskich w zakresie poprawy jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi jest realizowany przede wszystkim w ramach PO KL poprzez działanie „Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich”, polegające na podnoszeniu zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. Działanie „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji” ma na celu wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich, natomiast projekty realizowane w ramach działania „Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach

wiejskich” dotyczyły pobudzania aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich. W ramach ww. działań rozpoczęty został proces naboru wniosków, podpisywania umów oraz rozliczania.

Działania z zakresu poprawy jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi realizowane były w okresie sprawozdawczym w ramach ZPORR. Działanie „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne ma na celu podniesienie dostępu do kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym dla uczniów pochodzących z obszarów wiejskich i studentów pochodzących z obszarów zagrożonych marginalizacją (w tym w szczególności obszarów wiejskich i obszarów restrukturyzacji przemysłów). Poziom zakontraktowania środków na koniec czerwca 2008 r. to 103,50 %, płatności zrealizowano w zakresie 80,92% alokacji. W ramach działania „Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa” wdrażane były projekty z zakresu szkoleń, pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego oraz subsydiowania zatrudnienia skierowane do mieszkańców obszarów wiejskich (rolników, domowników i innych osób zatrudnionych w rolnictwie) przygotowujące do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich i znalezienia zatrudnienia poza sektorem rolnym. Poziom zakontraktowania środków na koniec czerwca 2008 r. to 103,78 %, płatności zrealizowano w zakresie 65,04% alokacji.

Realizacji tego kierunku SRK służy również podejście Leader w ramach PROW. Polega ono na aktywizacji społeczności wiejskich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Leader jest oddolnym podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanym przez lokalne grupy działania (LGD), polegającym na opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju (LSR) oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe, historyczne, itp., wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Do końca 2008 r. w ramach działania „Funkcjonowanie LGD”, złożono pierwsze wnioski (najwięcej w województwie lubuskim, opolskim i pomorskim).

Ponadto w dniu 29 lipca 2008 r. Rząd przyjął *Program rozwoju edukacji na obszarach wiejskich na lata 2008-2013*, którego celem jest podniesienie jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców wsi i obszarów wiejskich. Program przewiduje m.in. stworzenie warunków umożliwiających zakładanie nowych form wychowania przedszkolnego.

Znaczący kierunek działań realizowany w ramach SRK dotyczy rozwoju społeczeństwa informacyjnego na obszarach wiejskich. Instrumenty wsparcia wpływające na poprawę warunków życia na obszarach wiejskich zaplanowano w PO IG. Jest to działanie „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion” oraz działanie „Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”. W 2008 roku uruchomiono pierwsze nabory wniosków do ww. działań, które będą kontynuowane w kolejnym roku oraz zawarto umowy o dofinansowanie realizacji projektu.

W Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, zwanym dalej „PO RPW w ramach osi priorytetowej „Nowoczesna gospodarka” oraz „Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego” przewiduje się realizację projektów w sposób pośredni oddziałujących na obszary wiejskie. W ramach działania *Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej* przygotowuje się do realizacji projekt kompleksowy o wartości 300,1 mln euro (w tym EFRR 255,1 mln euro), który zakłada budowę w 5 województwach Polski Wschodniej pasywnej infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejące, należące do różnych operatorów, zasoby i tworzącej ponadregionalną sieć szerokopasmowego dostępu do

Internetu. Projekt będzie realizowany wyłącznie na terenach zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, w tym przede wszystkim obszarach wiejskich.

Poza wskazanymi w PO IG oraz PO RPW działaniami dotyczącymi rozwoju społeczeństwa informacyjnego, interwencje w tym zakresie są realizowane w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych, zwanych dalej „RPO”. Obejmują one:

- budowę regionalnych sieci szkieletowych,
- budowę sieci dostępowych do sieci szkieletowych oraz lokalnych sieci szerokopasmowych,
- budowę, przebudowę lub wyposażenie inwestycyjne regionalnych lub lokalnych centrów zarządzania sieciami,
- budowę i wdrażanie platform usług elektronicznych dla zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Koordinację działań dotyczących społeczeństwa informacyjnego zapewnia Grupa robocza ds. społeczeństwa informacyjnego w ramach Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia. Grupa odpowiedzialna jest za zapewnienie komplementarności wdrażania wszystkich działań dot. społeczeństwa informacyjnego. Jest to istotne zwłaszcza w kontekście zapewnienia zgodności realizowanych interwencji ze *Strategią rozwoju społeczeństwa informacyjnego do roku 2013*, która została przyjęta przez Radę Ministrów dn. 23 grudnia 2008 roku.

Realizacji osi NPR *Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich* służył Sektorowy Program Operacyjny *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich* na lata 2004-2006. W 2008 r. został zakończony nabór wniosków o dofinansowanie w ramach tego programu, niemniej w związku z przedłużeniem okresu kwalifikowalności wydatków planowane jest przeprowadzenie kolejnego naboru wniosków w ramach Priorytetu 3 *Pomoc Techniczna*. W 2008 r. nabór wniosków o dofinansowanie był otwarty jedynie w ramach Priorytetu 3 *Pomoc techniczna* w Działaniu 3.1 *Wspieranie systemu zarządzania i wdrażania Programu*, a także w ramach Działania 2.5 *Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi*, wdrażanego przez samorzady województw, w województwie podlaskim oraz zachodniopomorskim. W ramach zrealizowanych inwestycji w gospodarstwach rolnych ok. 87% dotyczyło zakupu wyposażenia i sprzętu ruchomego, natomiast w ramach odnowy wsi oraz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego ok. 62% dotyczyło odnowy wsi, głównie w zakresie budowy, adaptacji bądź remontu (w połączeniu z modernizacją) oraz wyposażenia obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne. Ponadto, dzięki wsparciu ze środków unijnych realizowano szkolenia oraz usługi doradcze. W obszarze poprawy przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych 1 028 zakładów dokonało dostosowań strukturalnych, natomiast w obszarze działania 2.2 dokonano scalenia 16,7 tys. ha gruntów.

Ponadto zadania na rzecz zwiększenia dostępu do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich podejmowane są w ramach Działania 2.1 *Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie* SPO RZL.

Priorytet 6 SRK: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

W ramach SRK określone zostały w ogólny sposób cele polityki regionalnej państwa. Uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju regionalnego, politykę państwa wobec województw, a także zasady i mechanizmy współpracy oraz koordynacji działań podejmowanych na poziomie krajowym z działaniami podejmowanymi przez samorząd terytorialny na poziomie województwa oraz pozostałych uczestników polityki regionalnej określać będzie przygotowywany obecnie w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego projekt *Krajowej strategii rozwoju regionalnego* (zgodnie z przepisami *ustawy o zasadach*).

Głównym wyzwaniem o charakterze strategicznym dla krajowej polityki regionalnej jest obecnie optymalne wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju - potencjału dla wzrostu. Poza tym jako wyzwanie dla tej polityki określa się tworzenie i absorpcję innowacji, poszukiwanie odpowiedzi na negatywne trendy demograficzne (ubytek ludności), pełne wykorzystanie zasobów pracy oraz zwiększenie ich wydajności, zapewnienie bezpieczeństwa energetyczno-klimatycznego, podwyższenie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie krajowym i regionalnym, w układzie przestrzennym zapobieganie procesom peryferyzacji i marginalizacji (polska wschodnia, niektóre peryferyjne obszary wiejskie, obszary przemysłowe, obszary degradacji społeczno-gospodarczej w miastach, niektóre małe miasta tracące swoje funkcje).

Działania polityki regionalnej państwa są podejmowane w powiązaniu z politykami sektorowymi rządu m.in. ukierunkowanymi na podniesienie konkurencyjności gospodarki, budowę i modernizację infrastruktury i rozwój kapitału ludzkiego. Główne kierunki rozwoju regionalnego są określone w strategiach rozwoju województw opracowywanych przez władze samorządowe. Strategie realizowane są w latach 2007-2013 przez regionalne programy operacyjne przygotowywane przy współpracy z ministrem do spraw rozwoju regionalnego.

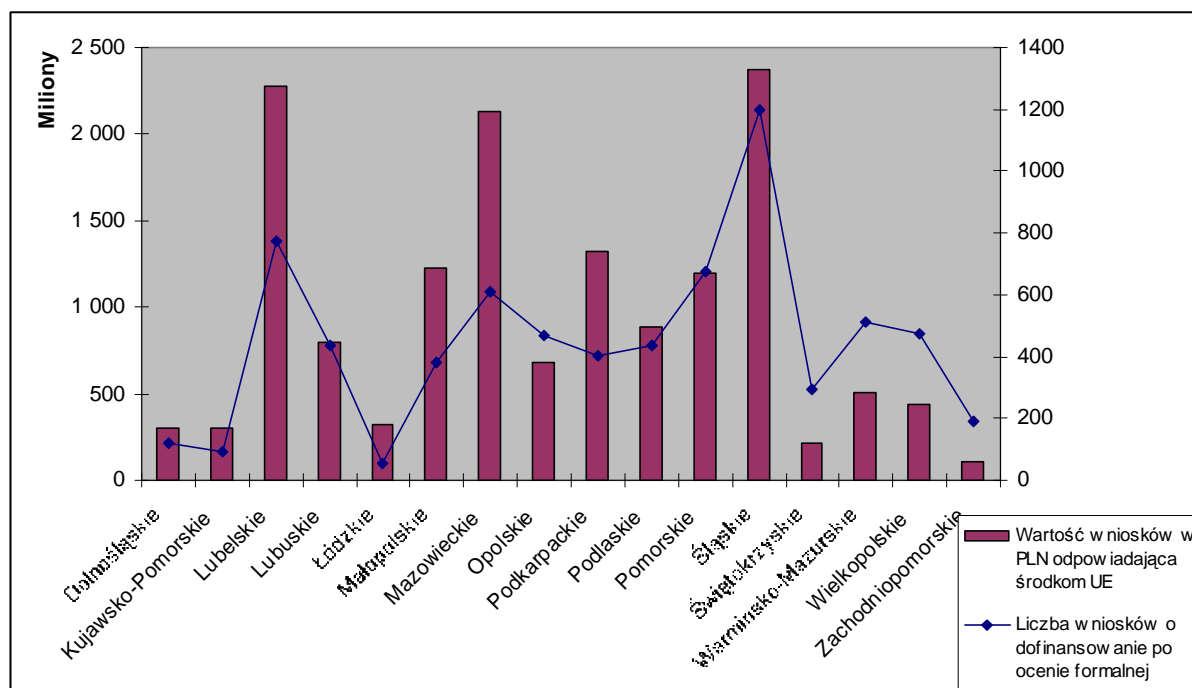
Regionalne Programy Operacyjne

Większość województw rozpoczęła pierwsze nabory wniosków o dofinansowanie realizacji projektu w pierwszym kwartale 2008 r. W przypadku RPO województwa śląskiego, nabór projektów został ogłoszony wcześniej - pod koniec grudnia 2007 r. We wszystkich województwach uruchomiono nabór wniosków w następujących obszarach: badania i rozwój, innowacje i przedsiębiorczość, infrastruktura gospodarcza, transport, infrastruktura drogowa, kolejowa, lotnicza, infrastruktura społeczna (kultura, edukacja, zdrowie, turystyka, sport), a także ochrona środowiska (z wyjątkiem woj. zachodniopomorskiego). Ponadto, część województw rozpoczęła nabory wniosków w obszarze społeczeństwo informacyjne (woj. dolnośląskie, łódzkie, mazowieckie, pomorskie) oraz energetyka, w tym odnawialne źródła energii (woj. lubuskie oraz wielkopolskie). Do końca 2008 roku wszystkie województwa uruchomiły w ramach każdego regionalnego programu ponad połowę osi priorytetowych a świętokrzyskie uruchomiło wszystkie. Na 129 osi priorytetowych wszystkich programów regionalnych uruchomionych zostało 106.

Porównując dane z połowy 2008 roku można zaobserwować znaczący wzrost ilości wniosków o dofinansowanie, umów/decyzji o dofinansowanie oraz wniosków o płatność. W większości przypadków postęp był duży i zarówno liczba, jak i wartość wniosków oraz umów/decyzji była w grudniu 2008 r. wielokrotnie większa niż w czerwcu 2008 r.

Do dnia 31 grudnia 2008 r. najwięcej wniosków o najwyższej wartości (po ocenie formalnej) złożono w województwie śląskim (1 197 wniosków na ok. 2,372 mld zł wnioskowanego dofinansowania). Na koniec roku liczba wniosków złożonych w ramach RPO wynosiła łącznie ponad 7 tys. o wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 15 mld zł.

Liczba i wartość wniosków o dofinansowanie realizacji projektu złożonych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych – stan na koniec 2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Koordynacji Programów Regionalnych MRR

Do 31 grudnia 2008r. wnioski o płatność złożyły prawie wszystkie województwa (z wyjątkiem łódzkiego). Pod względem liczby wniosków liderem było województwo małopolskie (141) natomiast pod względem wartości – woj. kujawsko-pomorskie (11,7 mln zł).

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

W 2008 r. trwały prace nad dokumentami umożliwiającymi rozpoczęcie wdrażania programu oraz przygotowaniem beneficjentów indywidualnych do realizacji projektów, podpisywaniem pre-umów oraz monitorowaniem realizacji zobowiązań beneficjentów wynikających z postanowień podpisanych pre-umów.

Do końca 2008r. w ramach PO RPW zarejestrowanych zostało łącznie 17 wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym (11 w ramach Priorytetu I. *Nowoczesna Gospodarka* oraz 6 w ramach Priorytetu IV *Pomoc techniczna* na całkowitą kwotę dofinansowania 424,3 mln zł.) W tym okresie podpisano 13 umów na kwotę dofinansowania ze środków UE 329,6 mln zł.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

W 2008 r. PO KL był najbardziej zaawansowanym w realizacji programem operacyjnym w perspektywie finansowej 2007 – 2013. Dynamicznie wzrastała zarówno liczba składanych wniosków, jak i podpisywanych umów. Regularnie ogłaszano konkursy w poszczególnych województwach wdrażających działania komponentu regionalnego.

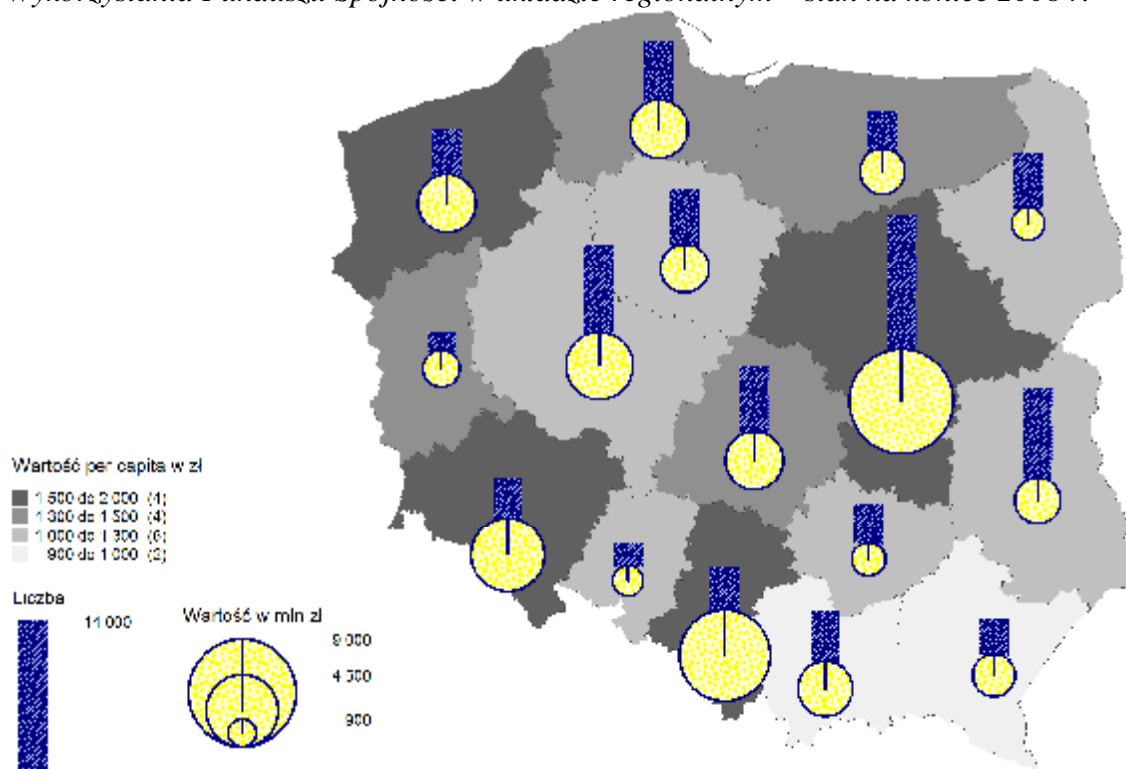
W ramach komponentu regionalnego najwyższą liczbą złożonych wniosków cechuje się Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* – 10379 wniosków o wartości dofinansowania ze środków publicznych 4,34 mld zł. Najwięcej wniosków przypada na działanie 9.1 *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* – 4765 (wzrost o 2135 wniosków) oraz 9.5

Oddolne inicjatywy edukacyjne – 3534 wniosków (wzrost o 1664). Kolejnym priorytetem z największą liczbą złożonych wniosków, poprawnych pod względem formalnym, jest Priorytet VIII – do końca grudnia 2008 r. złożono 6406 wniosków, o kwocie dofinansowania ze środków publicznych w wysokości ok.5 mld zł. W Priorytetach VII *Promocja integracji społecznej* i VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* - zarejestrowano, odpowiednio, 5647 i 5510 wniosków, o wartości dofinansowania ze środków publicznych opiewającej na kwotę ok. 1,88 mld zł i 4,82 mld zł.

Kontraktacja środków EFS w ramach PO KL systematycznie wzrasta, czego dowodzi liczba podpisywanych umów. Od początku wdrażania programu do 31 grudnia 2008 r. podpisano w ramach komponentu regionalnego 5470 umów o dofinansowanie realizacji projektu, na kwotę dofinansowania ponad 2 313 mln zł. W tym samym okresie złożono 4 665 wniosków o płatność na kwotę ok. 689 mln zł.⁸

Programy w ramach NPR 2004-2006 realizacja w układzie regionalnym

Ilość i wartość podpisanych umów (bezwzględna oraz per capita) w części dofinansowania UE w ramach programów operacyjnych, programów inicjatyw wspólnotowych oraz Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności w układzie regionalnym – stan na koniec 2008 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji w 2008 r. Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, Instytucja Zarządzająca Podstawami Wsparcia Wspólnoty, MRR, Warszawa, maj 2009

⁸ Na podstawie informacji Departamentu Koordynacji Wdrażania Funduszy EU „Wykorzystanie środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013”, MRR, Warszawa, styczeń 2009r.

III. Finansowanie SRK 2007-2015

Realizacja SRK finansowana jest zarówno ze środków krajowych, jak i zagranicznych. Spośród publicznych środków krajowych najistotniejszym źródłem finansowania jest budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów sektora finansów publicznych. Rosnącą rolę w finansowaniu szeroko rozumianego rozwoju kraju, poprzez inwestycje własne, odgrywają też prywatne podmioty gospodarcze.

Przedstawione poniżej zestawienie środków finansowych w 2008 r. powstało w oparciu o *Informację z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2008* Ministerstwa Finansów. Zestawienie daje jedynie ogólną orientację odnośnie wielkości środków przeznaczanych na poszczególne cele rozwojowe, obejmuje bowiem tylko 44% wydatków z budżetu państwa.

Priorytet 1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	7,95 mld zł. (8,8 % środków)
Ułatwienie procesu inicjowania i prowadzenia działalności gospodarczej	1,4 mld zł.
Rozwój wspólnego rynku oraz obecność polskich przedsiębiorstw na wspólnym rynku UE	0,4 mld zł.
Zwiększenie efektywności funkcjonowania administracji podatkowej oraz należytej obsługi podatników	4,7 mld zł.
Rozwój kadry naukowej	0,2 mld zł.
Wsparcie dziedzin badawczych preferowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego	0,3 mld zł.
Usprawnienie procesu zarządzania i realizacji zadań badawczych i rozwojowych	0,3 mld zł.
Działania promujące turystykę	0,05 mld zł.
Działania związane z prywatyzacją majątku Skarbu Państwa oraz sprawowanie nadzoru właścicielskiego	0,6 mld zł.
Priorytet 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	21,22 mld zł. (23,5% środków)
Infrastruktura dróg i bezpieczeństwo transportu drogowego	11,2 mld zł.
Rozwój transportu kolejowego i intermodalnego	2,5 mld zł.
Bezpieczeństwo w obszarach morskich	0,4 mld zł.
Wsparcie budownictwa mieszkaniowego	0,5 mld zł.
Infrastruktura energetyki	0,4 mld zł.
Kształtowanie bioróżnorodności	0,1 mld zł.
Racjonalne gospodarowanie zasobami i strukturami geologicznymi	0,01 mld zł.
Gospodarka zasobami wodnymi	0,3 mld zł.
Podniesienie jakości edukacji	0,7 mld zł.
Zapewnienie dostępu do kształcenia	0,08 mld zł.
Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa w szkołach, wspieranie aktywności młodzieży na forum międzynarodowym oraz wspieranie różnych form wypoczynku dzieci i młodzieży	0,02 mld zł.
Kształcenie kadr medycznych	1,5 mld zł.
Wysokospecjalistyczne świadczenia zdrowotne	1,9 mld zł.
Polityka lekowa państwa	0,06 mld zł.
Infrastruktura sportowa	0,3 mld zł.
Sport kwalifikowany	0,6 mld zł.
EURO 2012	0,1 mld zł.
Utrzymanie i rozwój muzeów	0,3 mld zł.
Ochrona zabytków w kraju i polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą	0,2 mld zł.
Ochrona miejsc pamięci narodowej	0,04 mld zł.
Kształtowanie postaw patriotycznych	0,01 mld zł.
Priorytet 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	7,95 mld zł. (8,8% środków)
Programy rynku pracy	5,9 mld zł.

Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	4,8 mld zł.
Priorytet 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	35,82 mld zł. (39,7% środków)
Zagwarantowaniu obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu	3,2 mld zł.
Strzeżenie praworządności i czuwanie nad ściganiem przestępstw	1,4 mld zł.
Pomoc i integracja społeczna	0,05 mld zł.
Zabezpieczenie społeczne	4,9 mld zł.
Zapewnienie bezpieczeństwa państwa	12,4 mld zł.
Udział w misjach i operacjach pokojowych NATO, UE, ONZ i koalicyjnych, pełnienie służby w strukturach NATO i innych organizacjach międzynarodowych	1 mld zł.
Reprezentowanie i ochrona interesów RP za granicą	0,6 mld zł.
Promocja Polski za granicą	0,07 mld zł.
Zapewnienie bezpieczeństwa ochrony granicy państwa	1,4 mld zł.
Wykonywanie kary pozbawienia wolności	2,4 mld zł.
Zapewnienie i poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego	8,2 mld zł.
Zapewnienie bezpieczeństwa najważniejszym osobom, obiektom i urządzeniom w państwie	0,2 mld zł.
Priorytet 5. Rozwój obszarów wiejskich	16,1 mld zł. (17,9% środków)
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	8,7 mld zł.
Płatności bezpośrednie dla rolników w ramach WPR	6,5 mld zł.
Wsparcie rolników w ramach pomocy krajowej	0,9 mld zł.
Priorytet 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	1,2 mld zł. (1,3% środków)
Wsparcie regionów w zakresie rozwoju rynku pracy, integracji społecznej, edukacji i rozwoju przedsiębiorczości	1 mld zł.
Podniesienie konkurencyjności polskich regionów (inwestycje o istotnym znaczeniu dla gospodarki - programy wieloletnie, realizacja NSS)	0,2 mld zł.
RAZEM	90,24 mld zł.
Wydatki poniesione przez Wojewodów	22,6 mld zł
SUMA	112,84 mld zł

Źródło: Opracowano w MRR na podstawie materiału Ministerstwa Finansów „Informacja z realizacji wydatków w układzie zadaniowym za rok 2008”

Istotnym źródłem finansowania SRK są również środki pozyskiwane z budżetu Unii Europejskiej, zarówno w ramach NPR, jak również NSS.

Korzystając z dopuszczonej w ramach pakietu antykryzysowego KE możliwości wnioskowania przez państwa członkowskie o wydłużenie terminu kwalifikowalności wydatków, w dniu 8. 12. 2008 r. strona polska wystąpiła do KE o wydłużenie ostatecznego terminu kwalifikowalności w ramach programów na lata 2004 – 2006 do 30.06.2009 r. (za wyjątkiem Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna oraz Programu Inicjatywy Wspólnotowej Equal, zwanego dalej „PIW Equal”).

Wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie – w dniu 18. 02. 2009 r. KE wydała wspólną decyzję o przedłużeniu ostatecznego terminu kwalifikowalności dla programów operacyjnych na lata 2004 – 2006 oraz 19. 02. 2009 r. – osobną decyzję o przedłużeniu terminu kwalifikowalności wydatków dla PIW Interreg IIIA.

Suma środków publicznych zaangażowanych w realizację NPR wynosiła 17 086 mln euro, w tym wartość dostępnych środków wspólnotowych to 12 815 mln euro. Na powyższą kwotę środków UE składają się: współfinansowanie siedmiu programów operacyjnych realizowanych w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty w wysokości 8 275,8 mln euro, współfinansowanie dwóch inicjatyw wspólnotowych (Interreg i Equal) w wysokości 355,3 mln euro oraz środki Funduszu Spójności wynoszące 4 183,8 mln euro. Absorpcja

środków wspólnotowych wymagała zaangażowania krajowych środków publicznych w wysokości 4 271 mln euro.

Jednocześnie:

- § od początku uruchomienia perspektywy 2004–2006 dofinansowaniem rządu 34,7 mld zł objęto 88,8 tys. projektów;
- § do końca 2008 r. zrealizowano 85 065 projektów o wartości dofinansowania w części UE 25,5 mld zł (73,41% alokacji);
- § 3 758 projektów o wartości dofinansowania 9,2 mld zł nie zostało jeszcze zakończonych.

W 2008 r. zrefundowano wydatki w wysokości 8,2 mld zł, czyli ponad 27% środków wypłaconych od uruchomienia programów.

W 2008 r. w ramach siedmiu programów operacyjnych, PIW Equal oraz INTERREG IIIA:

- § złożono wnioski o dofinansowanie poprawne pod względem formalnym o wartości wnioskowanego wsparcia ze środków UE przekraczającej 972 mln zł (od początku uruchomienia PO na ponad 74 mld zł, co stanowi 228,8% alokacji);
- § podpisano umowy lub wydano decyzję o dofinansowanie realizacji projektów angażujące środki UE na łączną kwotę 1,8 mld zł (od początku wdrażania PO wartość podpisanych umów wyniosła 34,8 mld zł, co stanowi blisko 107% alokacji);
- § zrealizowano na rzecz beneficjentów płatności ze środków UE w kwocie 8,2 mld zł (od początku uruchomienia PO wartość ta wyniosła blisko 30,1 mld zł, co stanowi 92,3% alokacji);
- § skierowano do KE wnioski o płatność na kwotę 2,2 mld euro (łącznie złożono do KE wnioski na kwotę blisko 7,1 mld euro, co odpowiada 82,6% alokacji);
- § KE dokonała płatności okresowych w wysokości 2,1 mld euro, a od początku uruchomienia PO na kwotę 6,6 mld euro, co stanowi 77,1% alokacji.

Komisja Europejska, w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 przyznała Polsce 67,28 mld EUR. Na krajowe Programy Operacyjne przeznaczono ponad 48,67 mld euro, natomiast na RPO ponad 16,55 mld euro (środki zaangażowane w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna wynoszą ponad 0,73 mld euro). Dodatkowo ponad 1,33 mld euro przeznaczono na krajową rezerwę wykonania.

W 2008 r. Komisja Europejska przekazała Polsce środki w ramach płatności zaliczkowych w wysokości 2 206,9 mln euro. Tym samym suma środków przekazanych przez KE od początku okresu programowania (tj. od 2007 r.) sięgnęła kwoty 3 610,9 mln euro, przy czym całość wspomnianych środków przekazana została w ramach płatności zaliczkowych – do końca grudnia 2008 r.

Jednocześnie:

- § Do końca grudnia 2008 r. w ramach programów operacyjnych złożono ponad 39 tys. wniosków o dofinansowanie o wartości wnioskowanego wsparcia sięgającej ponad 70,0 mld zł. Wnioski o dofinansowanie projektów o największej wartości złożono

w ramach PO KL oraz PO IG, gdzie wartości wnioskowanego wsparcia sięgnęły odpowiednio 26,7 mld zł oraz 17,9 mld zł, a liczba złożonych wniosków poprawnych pod względem formalnym wyniosła odpowiednio 29,7 tys. i 2 tys. Blisko 10,1 tys. wniosków o dofinansowanie przeszło w tym czasie pozytywnie etap oceny formalnej i merytorycznej, a wartość dofinansowania, o przyznanie którego ubiegano się w ramach wniosków zatwierdzonych do realizacji, sięgnęła kwoty 17,1 mld zł.

- § Od początku uruchomienia programów perspektywy 2007-2013 do końca 2008 r. podpisano/wydano blisko 4,5 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą ponad 6 mld zł. Zaawansowanie procesu zawierania umów było zróżnicowane pomiędzy programami, a w ramach poszczególnych programów pomiędzy priorytetami i działaniami. Programami, w ramach których zakontraktowano największą kwotę środków wspólnotowych są: PO KL, PO IG oraz RPO Województwa Śląskiego, gdzie wartość podpisanych umów (wydanych decyzji) wyniosła odpowiednio 3,5 mld zł, 1 mld zł i 0,3 mld zł. Jeśli za miarę postępu kontraktowania środków uznać procentową relację wartości podpisanych umów do przypadającej na dany program alokacji środków funduszy strukturalnych, to programami najbardziej zaawansowanymi w analizowanym procesie są PO PT oraz PO KL, w ramach których wartość umów zawartych do końca grudnia 2008 r. stanowiła odpowiednio 14,5% i 8,7% alokacji środków funduszy strukturalnych przewidzianej na lata 2007-2013. Trzecie miejsce we wspomnianej klasyfikacji przypada RPO Województwa Opolskiego, w którym to wartość przyznanego dofinansowania w części odpowiadającej zaangażowaniu środków wspólnotowych stanowiła 8,3% ogółu dostępnych środków.
- § Do końca 2008 r. beneficjenci programów złożyli blisko 5,2 tys. wniosków o płatność, rozliczając wydatki kwalifikowalne w kwocie wynoszącej ponad 1 072 mln zł, z czego blisko 899 mln zł stanowiły wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE, o których refundację strona polska może się ubiegać w ramach płatności okresowych. Zdecydowanie największą liczbę wniosków o płatność charakteryzujących się jednocześnie największą wartością poniesionych wydatków kwalifikowalnych złożono w ramach PO KL: na wspomniany program przypada prawie 91% złożonych wniosków, opiewających na przeszło 83% wydatków kwalifikowalnych wykazanych we wnioskach złożonych od początku wdrażania programów perspektywy 2007-2013.
- § W drugiej połowie 2008 r. w ramach trzech programów operacyjnych (PO PT, RPO Województwa Dolnośląskiego oraz RPO Województwa Świętokrzyskiego) skierowane zostały do Komisji Europejskiej pierwsze wnioski o płatność okresową na łączną kwotę wynosząca blisko 11,7 mln euro. Wspomniana kwota stanowiła 1,3% wartości prognozowanej w kwietniu 2008 r. W związku z obserwowanym przyspieszeniem tempa wdrażania programów, obserwowanym w ostatnich miesiącach 2008 r., w 2009 r. można spodziewać się znaczącego wzrostu wartości wniosków o płatność okresową kierowanych do Komisji Europejskiej.

IV. Podstawowe wskaźniki realizacji SRK

Tab. Podstawowe wskaźniki realizacji SRK zawarte w dokumencie Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 wraz z wartością wskaźników w roku 2008

Cele i priorytety	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)	Wartość wskaźnika w 2008 r.	Zakładana wartość wskaźnika	
				2010	2015
Cel SRK	Średnie roczne tempo wzrostu PKB (%)	3,0 (2001-05)	4,9 6,0 (2006-2008)	5,1 (2006-10)	5,2 (2011-15)
	PKB na mieszkańca wg PPS (UE25=100)	49,1	54,2	58	66
	Średnia stopa inwestycji (%) ¹⁾	18,8 (2001-05)	22,0	21 (2006-10)	25 (2011-15)
	Średnia roczna inflacja	2,1	4,2	2,5	2,5
	Deficyt sektora finansów publicznych w % PKB ²⁾	4,3	3,9	2,5	2,0
	Dług publiczny w % PKB ³⁾	47,1	47,1	51,7	47,0
	Dochód na osobę ⁴⁾ (zł)	732	1006,7	950	1190
	Struktura pracujących (w wieku powyżej 15 lat) wg sektorów gospodarki ⁵⁾ (%)				
	- sektor I	17,4	14,0	15,0	11,0
	- sektor II	29,2	31,9	27,5	26,0
	- sektor III	53,4	54,1	57,5	63,0
	Udział usług rynkowych w wartości dodanej brutto (%)	49,6	50,9	51,0	55,0
	Stopa bezrobocia (%) ⁶⁾	17,6	7,1	12,0	9,0
	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach socjalnych (% ludności)	17 (2003)		15	13
	Przeciętna długość życia (lata):				
	-kobiet	79,4	80,0	80,6	81,2
	-mężczyzn	70,8	71,3	73,3	74,5
	Umieralność niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,4	5,6	5,5	5,0
	Priorytet I Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki	Nakłady ogółem na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w % PKB	0,56 (2004)	0,57*	1,5
Udział podmiotów gospodarczych w nakładach na działalność B+R (%) ⁷⁾		22,6 (2004)	24,5*	30	40
Udział produktów wysokiej oraz średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle ⁸⁾ (%)		30,1 (2004)	31,5*	35	40
Eksport towarów na 1 mieszkańca – tys. EUR		1,9	2,8	3,5	4,9
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE25=100)		62,7	58,4	70,0	80,0
Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (mld USD, wg NBP)		10,3	16,5	10,0	10,0
Liczba patentów udzielonych rezydentom polskim (na 1 mln mieszkańców) ^{9) 10)}		20,4 (2004), 27,6 (2005)	41,3(2007)	40	65
Wydatki na technologie informacyjne w % PKB		7,2 (2004)	2,6 (2006)	8,0	8,5
Wydatki na technologie telekomunikacyjne w % PKB			5,0 (2006)		
Liczba łączy szerokopasmowych odniesiona do liczby ludności (%)		1,9	9,6	10	25
Priorytet II Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Łączna długość dróg ekspresowych (km)	258		901	2890
	Łączna długość autostrad (km)	552		1629	1913
	Energochłonność gospodarki (kg paliwa umownego na 1 EUR PKB w c. 2000 r.)	0,26	0,26 (2006)	0,24	0,20
	Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w ogólnym jej zużyciu (%)	2,6		7,5	9,0
	Emisje zanieczyszczeń powietrza (kg na mieszkańca)				
	- SO ₂	36 (2003)	30 (2007)	22	15
	- NO _x	21 (2003)	23 (2007)	17	15
	Recykling odpadów opakowaniowych (% ogółu wprowadzonych opakowań)	28,3 (2004)	48,2 (2007)	min. 38	55-80
	Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	60	63,1	75	85
	Zgony z powodu chorób układu krążenia (liczba na 100 tys. mieszkańców)	442	445 (2007)	400	380
Turyści zagraniczni (przyjazdy w mln osób)	15,2		18,3	22,0	

Cele i priorytety	Wskaźniki	Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)	Wartość wskaźnika w 2008 r.	Zakładana wartość wskaźnika	
				2010	2015
Priorytet III Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości	Wskaźnik zatrudnienia: (%)				
	- osób w wieku 15-64 lata	52,8	59,2	57,0	62,0
	- kobiet w wieku 15-64 lata	46,8	52,4	51,0	53,0
	- osób w wieku 55-64 lata	27,2	31,6	31,0	37,0
	- osób niepełnosprawnych	13,2 (IV kw 2004) 12,8 (IV kw 2005)	14,4 (IV kw 2008.)	18	25
	Stopa bezrobocia osób w wieku 15-24 lata (%)	34,6	17,1	26,0	18,0
	Odsetek osób z wykształceniem średnim w populacji 15-64 lata (bez zasadniczego zawodowego)	35,6	36,1 (IV kw. 2008)	38,0	41,0
	Odsetek osób z wykształceniem wyższym w populacji 15-64 lata	13,9	16,5	15,0	18,0
	Absolwenci na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych (% absolwentów szkół wyższych ogółem)	15 (2004)	16,3 2007/2008	20	25
	Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczących się i doszkalających	5,5	4,7	7	10
Priorytet IV Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	38	52,6**	50	55
	Udział w wyborach parlamentarnych (% uprawnionych)	40,6	53,9 (2007)	43	50
	Poziom zaufania do administracji publicznej ¹¹⁾	38		45	50
	Wskaźnik postrzeganej korupcji ¹²⁾	3,4	4,6	5,0	6,0
	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (%)	56,2 (2004)	65,9	60	65
	Wskaźnik efektywności rządzenia ¹³⁾	0,58		0,75	1,0
Priorytet V Rozwój obszarów wiejskich	Wskaźnik zatrudnienia na wsi (%) ¹⁵⁾	46,1	50,7	51	54
	Przeciętna powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego (ha użytków) ¹⁶⁾	7,6		8,5	10,0
	Odsetek dzieci zamieszkałych na wsi objętych wychowaniem przedszkolnym	17,5	28,4**	25	35
	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z dostępu do internetu na wsi (%)	19	36	40	70
	Liczba pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych ^{16) 17)}	15		12	10
Priorytet VI Rozwój regionalny	Średnie zróżnicowanie poziomu PKB na mieszkańca wg województw (%) ¹⁸⁾	25 (2003)		24	23
	Średni wskaźnik bezrobocia w 3 podregionach (NTS 3) o najwyższych stopach bezrobocia	37,0	20,1	30	20
	Udział województw Polski Wschodniej ¹⁹⁾ w PKB	15,9 (2003)		18	20
	Poziom urbanizacji ²⁰⁾	61,4		62	65

Źródło: Polska – o ile nie zaznaczono inaczej – dane Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów i Eurostat.

¹⁾ Relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB.

²⁾ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych; dla Polski – 2,2.

³⁾ Wg ESA 95 i przy założeniu, że w latach 2010 i 2015 Otwarte Fundusze Emerytalne są poza sektorem.

⁴⁾ Przeciętny nominalny miesięczny dochód do dyspozycji na osobę w gospodarstwach domowych.

⁵⁾ I – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, II – przemysł i budownictwo, III – usługi.

⁶⁾ Zharmonizowana stopa bezrobocia; dla Polski – 17,7.

⁷⁾ Udział przemysłu; dla Polski – 27,0.

⁸⁾ W przedsiębiorstwach sekcji „przetwórstwo przemysłowe”, o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

⁹⁾ Dla Polski – krajowe, udzielone przez Urząd Patentowy RP.

¹⁰⁾ Zgłoszonych do Europejskiego Urzędu Patentowego (EPO) lub w ramach Układu o Współpracy Patentowej (PCT); dla Polski – 3,1.

¹¹⁾ Wg badań CBOS.

¹²⁾ Wg Transparency International; indeks percepcji korupcji (10 – oznacza brak korupcji).

¹³⁾ Badanie Banku Światowego; wartości od -2,5 do +2,5.

¹⁴⁾ Wg badań CBOS. Odsetek odpowiedzi TAK na pytanie: Czy Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

¹⁵⁾ Wg BAEL.

¹⁶⁾ Dotyczy gospodarstw powyżej 1 ha.

¹⁷⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych w rolnictwie indywidualnym.

¹⁸⁾ Liczone wg współczynnika zmienności (ważone liczbą ludności odchylenie standardowe PKB na mieszkańca/średnie PKB w kraju).

¹⁹⁾ Województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie.

²⁰⁾ Odsetek ludności zamieszkałej w miastach.

*Dane za 2007 rok.

** Dane dotyczą upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci 3-5 letnich.

Powyższa tabela prezentuje wartości wskaźników przyjęte w SRK 2007-2015. Wskaźniki SRK zostaną zweryfikowane w trakcie zakładanej aktualizacji dokumentu. Decyzję o aktualizacji SRK 2007-2015 Rada Ministrów podjęła 30 grudnia 2008 r.

.....

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu

.....